Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 29 июль 1970 йил, чоршанба ◆ № 176 (14.642). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини амалга оширамиз!

БУГУН ҚАРШИ ДАШТИДА

ҚАРШИ (Телефон орқали). Партия ва ҳукуматимизнинг Қарши чўлини ўзлаштиришни жадаллаштириш тўғрисидаги қарори «Каршистрой» бошқармаси коллективининг меҳнат кўтаринкилигини тағин ҳам ошириб юборди. Амударё сувини қақроқ чўлга бошлаб келувчи Қарши машина канали қурилиши ҳар қачонгидан ҳам нучайтирилди. Олтита насос станцияси минутига 12 минг куб метр сувни 132 метр баландликка полма-пол кўтариб берди. Шу кунларда бешинчи насос станцияси қурилишида ишлар айниқса қизғин. Қурувчилар июль ойи топшириғини муддатидан илгари бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар.

Тарихий қарордан руҳланган бошқарма азаматлари яқин йиллар ичида 250 минг квадрат метр уй-жой, 53 та мактаб, клуб ва медицина муассасалари, 12 та савда маркази, 430 дан ортиқ бригада дала шийпонларн қуриб беришга аҳд қилдилар.

Шу кеча-кундузда Қарши даштидаги барча қурилиш объектларида ишлар жадал суръатлар билан олиб борилмоқда.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1970 йил 28 июлда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XIX пленуми бўлиб ўтди.

Пленум КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. РАШИДОВнинг «КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг якунлари ва қишлоқ хўжалиги соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг навбатдаги вазифалари тўғрисида»ги докладини тинглади.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда: Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. ШАМСИДДИНОВ, Ўзбекистон ССР тайёрлов министри М. АБДУРАЗЗОҚОВ, меҳнаткашлар депутатлари Сирдарё область Советн ижроия комитетининг раиси Қ. А. АҲМЕДОВ, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. РАҲИМОВ, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. КАМОЛОВ, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. РАСУЛОВ, Самарқанд область партия комитетининг иккинчи секретари И. К. ТИТКОВ, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. ҒОИПОВ, Пахтакор район партия комитетининг биринчи секретари В. Х. НАСРИДДИНОВ, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. М. МУРОДОВ, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. ХУДОЙБЕРГАНОВ, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари А. А. ХЎЖАЕВ, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Б. АРСЕНТЬЕВ, Тошкент трактор заводининг директори И. К. ПРИПУСКОВ, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ, Сариосиё районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси Б. ОМОНОВ, Ўзбекистон ССР қишлоқ қурилиши министри Х. М. НОСИРОВ ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленум КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорини якдиллик билан маъқуллади ва уни амалга ошириш юзасидан, КПССнинг XXIV съездини муносиб кутиб олиш юзасидан амалий тадбирлар белгилади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1970 ЙИЛ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ СОҲАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ НАВБАТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XIX ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми «КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг якунлари ва қишлоқ хўжалиги соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг навбатдаги вазифалари тўғрисида» Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, мамнуният билан қуйидагиларни қайд этади: КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорлари партиянинг қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига, саноатнинг қишлоқ хўжалиги хом ашёсига бўлган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётганлигини тасдиқловчи янги далилдир. Ўзбекистон коммунистлари ва республиканинг барча меҳнаткашлари колхоз, совхоз ишлаб чиқаришини янада юксалтиришдан иборат кенг программани якдиллик билан қўллаб-қувватладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми кейинги йилларда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида эришилган муваффақиятлар партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини, партиянинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш, механизациялаш ва химиялаштиришда, колхоз ва совхозларни ривожлантиришда иқтисодий стимулларни оширишга қаратилган йўлини изчиллик билан амалга ошириш натижаси, деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда ижобий силжишларга эришдилар. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши тўхтовсиз ривожланиб бормоқда. Республикада 1966—1969 йилларда 2 миллиард 964 миллион сўмлик ўртача йиллик ялпи маҳсулот тайёрланди. Бу—аввалги беш йилликдагига нисбатан анча юқоридир.

Республиканинг асосий бойлиги—пахта етиштириш тез суръатлар билан кўпайиб бормоқда. 1956—1966 йилларда етиштирилган ўртача йиллик пахта ҳосили 3 миллион тоннани ташкил этган бўлса, 1961—1965 йилларда 3,5 миллион тоннага, 1966—1969 йилларда эса 4 миллион тоннага етди. Пахта ҳосилдорлиги ўтган беш йилликда гектар бошига олинган 21,9 центнер ўрнига 1966—1969 йилларда 24,6 центнерга етди.

Деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлаш анча кўпайди. Дон, тамаки, пилла, тухум ва қоракўл тери тайёрлаш беш йиллик планлари муддатидан илгари бажарилди.

Колхоз ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланди. Кейинги тўрт йил ичида колхозларнинг ўртача йиллик ялпи даромади 17,3 процент, совхозларнинг ялпи маҳсулоти эса 18,4 процент кўпайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми шу билан бирга республика қишлоқ хўжалигида ҳали ҳал этилмаган масалалар кўп, деб таъкидлайди.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленумида республикадаги мавжуд имкониятлардан пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ялпи ҳосилини кўпайтириш учун тўлиқ фойдаланилмаётир, деб жуда тўғри кўрсатиб ўтилди.

Ер, сув ва моддий-техника ресурсларидан етарли даражада фойдаланилмаётганлиги, деҳқончилик маданиятининг паст даражада эканлиги, ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор методлари суст жорий қилинаётганлиги орқасида кўпгина колхоз ва совхозлар пахта, дон, озуқа экинлари ва бошқа экинлардан кам ҳосил олмоқдалар, чорва мол ва паррандаларнинг маҳсулдорлигини суст оширмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми республикадаги қишлоқ хўжалиги, сув хўжалиги ва тайёрлаш органлари колхоз ва совхозларга раҳбарлик қилишда жиддий камчиликларга йўл қўймоқдалар, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш вазифаларини ҳал этишда, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва хом ашёсини тайёрлаш, сақлаш ва қайта ишлаб беришни уюштиришда уларга суст ёрдам бермоқдалар деб ҳисоблайди.

Қишлоқ хўжалиги министрлиги, шунингдек СоюзНИХИ ва республикадаги бошқа илмий-тадқиқот муассасалари энг муҳим проблемаларни ўрганиш соҳасида, хусусан вилтга қарши курашиш, пахта ва бошқа экинларнинг селекцияси ҳамда уруғчилигини яхшилаш, молларнинг ғоят маҳсулдор зотларини кўпайтириш соҳасида тегишли ишларнинг олиб борилишини таъминламадилар.

Қишлоқда қурилиш ишларини анча яхшилаш талаб этилади. Қишлоқ қурилиши министрлигининг кўпгина пудратчи ташкилотлари қишлоқ хўжалик объектлари бўйича пудрат ишлари планларини бажармаётирлар. Қишлоқ хўжалик министрлиги қурилишларга пул ажратишни расмийлаштиришни ва уларни лойиҳа ва смета ҳужжатлари билан таъминлашни кўпинча пайсалга солмоқда. Қишлоқлардаги қурилишларни моддий-техника жиҳатдан узлуксиз таъминлаб туриш йўлга қўйилмаган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми айрим область ва районлардаги партия ташкилотлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари қишлоқ хўжалигига юзаки раҳбарлик қилмоқдалар, колхоз ва совхозларнинг маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ва унинг таннархини камайтириш учун резервлардан тўлароқ фойдаланиш соҳасидаги ишларга суст етакчилик қилмоқдалар, хўжасизлик ва планларни бажаришдаги интизомсизлик фактларига қарши қатъий кураш олиб бормаётирлар, колхоз ва совхозларни юқори малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш учун етарли чора кўрмаётирлар, деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми **қарор қилади:**

1. КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» тўғрисидаги қарори маъқуллансин ва оғишмай амал қилиш ҳамда ижро этиш учун дастур деб қабул қилинсин.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари бутун куч ва воситаларни Пленум қарорларини амалга оширишга сафарбар қилишлари, барча қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ошириш ва пахта, дон, шу жумладан шоли, гўшт, сут, сабзавот, полиз экинлари маҳсулотлари ва деҳқончилик ҳамда чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштиришни узлуксиз кўпайтиришни таъминлаш учун умумхалқ курашини авж олдиришлари керак.

2. Пленум пахтачиликни бутун чоралар билан юксалтириш бундан буён ҳам республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўли бўлиб қолади, деб ҳисоблайди.

Навбатдаги беш йилликда ҳар бир колхоз ва совхозда пахта ҳосилдорлигини анча ошириш зарур, токи беш йиллик охирига келиб республикада пахта ҳосили гектар бошига ўрта ҳисобда 26 центнергача, илгаритдан буён суғорилиб келинаётган ерларда эса 29 центнергача кўпайтирилсин ва 1975 йилда етиштириладиган пахта 4 миллион 600 минг тоннагача етказилсин.

Шу мақсадда республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги, область ва районлардаги партия, совет ҳамда қишлоқ хўжалик органлари деҳқончилик маданиятини юксалтириш ва одам кучи ресурсларидан, ер-сув ва моддий-техникавий ресурслардан самарали фойдаланиш асосида қишлоқ хўжалигининг ана шу энг муҳим тармоғини ривожлантиришнинг конкрет тадбирларини ишлаб чиқиш ва бу тадбирларни амалга ошириш йўли билан колхоз ва совхозларга амалий ёрдам беришлари лозим.

Ҳар бир колхоз ва совхознинг, ҳар бир район ва областнинг пахтачиликни ривожлантириш планларининг бажаришини таъминлаш—партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси ва улар бажарадиган ишларнинг ўзгармас қонуни, республика меҳнаткашларининг барча қардош совет халқлари олдидаги ватанпарварлик ва интернационал бурчидир.

3. Пленум Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, «Главсредазирсовхозстрой»га ва уларнинг жойлардаги органларига, область ҳамда районлардаги партия, совет органларига дон хўжалигини янада юксалтириш, республикада дон етиштиришни беш йиллик охирига бориб 1 миллион 160 минг тоннага, шу жумладан шоли етиштиришни 260 минг тоннага етказиш юзасидан ҳар бир колхоз ва совхоз учун тегишли тадбирларни белгилашни топширади. Суғориладиган деҳқончилик ва лалмикор деҳқончилик маданиятини юксалтириш асосида республикада дон ҳосилдорлиги ўрта ҳисобда гектар бошига 11—12 центнерга, шоли ҳосили 35—40 центнерга етказилсин.

4. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми сабзавот, полиз экинлари маҳсулотлари, мева ва узум етиштиришни янада кўпайтиришга, бунинг учун республикада мавжуд бўлган қулай шароитдан тўлароқ фойдаланишга катта аҳамият беради.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Картошка, сабзавот ва мева етиштиришни кўпайтириш, уларни тайёрлашни яхшилаш ва аҳолини бу маҳсулотлар билан таъминлаш чоралари тўғрисида»ги 1970 йил 27 март қарорига амал қилиб, 1975 йилда сабзавот етиштириш 1 миллион 373 минг тоннага, полиз экинлари маҳсулоти 950 минг тоннага, картошка 300 минг тоннага, мева 337 минг тоннага ва узум 400 минг тоннага етказилсин.

Бу маҳсулотларни сотишни анча яхшилаш, уларни яхши сақлаш, аҳолини бундай маҳсулотлар билан узлуксиз таъминлаб туриш, сабзавот, полиз экинлари маҳсулотлари ва меваларни белгиланган муддатларда умумиттифоқ фондига етказиб беришни таъминлаш зарур.

5. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг эътиборини чорвачиликка раҳбарликни тубдан яхшилаш зарурлигига жалб этади. Чорва моллар маҳсулдорлигини оширишга, чорва мол ва паррандаларнинг ҳамма турларини кўпайтиришга, гўшт, сут тухум ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштиришни анча оширишга эришмоқ зарур.

Область ва район партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига янги беш йилликда ҳар бир колхоз ва совхознинг чорвачиликни ривожлантириш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқишини таъминлаш топширилсин, токи маҳсулот етиштириш тахминан бир ярим баравар, тухум етиштириш эса икки баравар оширилсин.

Паррандачиликни ва чорвачиликнинг тез етиладиган тармоқларини ривожлантиришга, шунингдек ем-хашак базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилсин. Беда, маккажўхори ва бошқа озуқа экинларининг ҳосилдорлиги оширилсин, ем-хашак етиштиришни анча кўпайтиришга эришилсин, яйловларни яхшилаш ва сув билан таъминлаш ишлари кенгайтирилсин. Колхоз ва совхозларда омухта ем етиштириш кўпайтирилсин.

6. Пленум пиллачиликни янада ривожлантириш, пилла етиштиришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилашга катта аҳамият бериб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросига ва республика Министрлар Советига шу соҳа бўйича 1971—1975 йилларга мўлжалланган тадбирларни ишлаб чиқиш, бу тадбирларда ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш, ипак қуртини саноат асосида боқишни уюштириш, озуқа базасини кенгайтириш, механизация, фан ва илғор тажриба ютуқларидан кенг фойдаланиш масалаларини кўзда тутишни топширади.

7. Пахта, шоли ва қишлоқ хўжалигининг бошқа маҳсулотларини етиштиришни кўпайтириш сув хўжалиги қурилишини ривожлантириш билан чамбарчас боғлиқ эканлигини таъкидлаб, республика Қишлоқ хўжалиги министрлигига, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой»га, «Узглавводстрой»га, «Узсельхозтехника» бирлашмасига, область партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига 465 минг гектар янги ерларни суғориш, шу жумладан, 385 минг гектар ерни ўзлаштириш, 610 минг гектар майдондаги суғориладиган ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш, 230 минг гектар суғориладиган майдонда капитал планировка ўтказиш ва 750 минг гектар майдондаги суғориш системаларини реконструкция қилиш ва бу майдонларни сув билан кўпроқ таъминлаш юзасидан беш йиллик топшириқларининг 1971—1975 йилларда бажарилишини таъминлаш топширилсин.

Мирзачўл ва Сурхон—Шеробод даштларида, Марказий Фарғонада янги пахтачилик совхозлари ва Қорақалпоғистон АССРда, Хоразм, Тошкент ва Сирдарё областларида янги шоликорлик совхозлари қурилиши бутун чоралар билан жадаллаштирилсин.

Қарши даштини ўзлаштириш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан КПСС Марказий Комитети ва ҳамда СССР Министрлар Советининг 1970 йил 25 июнь қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган конкрет чоралар маъқуллансин, бу чоралар КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини амалга оширишга қаратилган ва ўз вақтида кўрилган чоралар деб ҳисоблансин.

Сув хўжалиги ташкилотларида ишлаб чиқариш—қурилиш базаларини ривожлантириш, қурувчи кадрларни ва янги ерларни ўзлаштирувчиларни тайёрлаш, сув хўжалиги қурилишида техника тараққиётини жадаллаштириш юзасидан зарур чоралар кўриш лозим.

Колхоз ва совхозларнинг ўз маблағлари ҳисобига ирригация-мелиорация ишларини бажариш соҳасидаги ташаббуси бутун чоралар билан қўллаб-қувватлансин.

8. Пленум республикада трактор, қишлоқ хўжалик машинасозлиги ва мелиорация машинасозлиги, химия саноати корхоналарини янада ривожлантиришга, қишлоқ хўжалигини машиналар, транспорт воситалари, запас қисмлар ва минерал ўғитларга бўлган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш учун бу корхоналарда қўшимча ишлаб чиқариш қувватларини вужудга келтиришга катта аҳамият беради.

Қишлоқ хўжалигини янги техника билан таъминлаш вазифаларини ҳал этишда республика халқ хўжалигининг барча тармоқлари актив иштирок қилиши керак.

КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорига жавобан бу йил қишлоқ хўжалиги учун пландан ташқари анча кўп миқдорда машина ишлаб чиқаришга қарор берган «Ташсельмаш», трактор заводи, трактор-йиғув заводи, «Узбексельмаш», «Чирчиксельмаш» заводларининг ташаббуси, шунингдек ички резервлардан фойдаланган ҳолда, асосий программанинг бажарилишига зарар етказмай, қишлоқ хўжалиги учун механизмлар, запас қисмлар ва бошқа буюмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга қарор берган Тошкентдаги кабель, электротехника ва компрессор заводлари, Андижондаги машинасозлик, «Электродвигатель», «Андижанирмаш» заводлари, «Узбекхиммаш» заводи ва бошқа корхоналарнинг ташаббуси маъқуллансин.

9. Пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини комплекс механизациялаш учун зарур бўлган яна ҳам мукаммал қишлоқ хўжалик техникасини яратиш ишларини кучайтириш республика министрликлари ва идораларининг, илмий тадқиқот институтлари ва конструкторлик бюроларининг энг муҳим вазифаси, деб ҳисоблансин. Чорвачиликдаги сермеҳнат ишларни механизациялашга алоҳида эътибор берилсин, машина ва механизмларнинг сифати, пухталиги ҳамда чидамлилиги анча оширилсин.

Қишлоқ хўжалик ва сув хўжалик органлари, совет ва партия ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари тракторлар, ер қазиш машиналари ва бошқа қурилиш механизмларидан юқори унум билан фойдаланиш, ремонт базасини мустаҳкамлаш ва механизатор кадрлар малакасини ошириш чораларини кўрсинлар, уларга меҳнат қилиш ва яшаш учун нормал шароит яратиб бериш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилсинлар.

10. Қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш базасини ривожлантириб, 1975 йилга борганда Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги ва «Узколхозстрой» нинг ҳар бирида 250—300 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажариладиган бўлишини таъминлаш, қишлоқ қурилиши сифатини ошириш Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги билан «Узколхозстрой»га топширилсин.

Пленум республика Министрлар Советига колхоз ва совхозлардаги қурилишга бошқа қурилиш министрликларини ва ташкилотларини кенгроқ жалб қилишни топширади.

Қишлоқдаги капитал қурилишга эътиборни кучайтириш, қишлоқлардаги қурилиш ташкилотларига ҳар томонлама ёрдам бериб туриш область, шаҳар ва район партия ташкилотларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область ва район советлари ижроия комитетларига топширилсин.

11. Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги илмий тадқиқотларни янада ривожлантиришга, фан билан колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг боғланишини кенгайтириш ва мустаҳкамлашга муҳим аҳамият бериб, Қишлоқ хўжалиги министрлигига, илмий тадқиқот институтларининг раҳбарларига ва партия ташкилотларига илмий муассасалар фаолиятини яхшилаш чораларини амалга ошириш топширилсин. Олимларнинг куч-ғайрати перспектив проблемаларни ишлаб чиқишга, биринчи галда вилтга қарши курашга, пахта, шоли ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг вилтга бардош берадиган янги серҳосил навларини, чорва молларнинг сермаҳсул зотларини яратишга ва уларни колхоз-совхозларда тезроқ жорий этишга, шунингдек қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришнинг анча мукаммал юксак даражада тежамли технология жараёнларини ва янги механизация воситаларини ишлаб чиқишга сафарбар қилинсин.

12. Қишлоқ хўжалик органларини, колхоз ва совхозларни раҳбар кадрлар билан, мутахассислар ва ўрта бўғин кадрлари билан ҳар томонлама мустаҳкамлашни пленум область ва район партия комитетларининг энг муҳим вазифаси, деб ҳисоблайди. Ҳамма хўжалик органларида жуда қаттиқ интизомга эришиш, топширилган иш учун, қишлоқ хўжалик маҳсулоти ҳамма турларини етиштириш ва тайёрлаш давлат планларининг сўзсиз бажарилиши учун кадрларга талабчанликни ошириш керак.

Область ва район партия комитетларига колхоз ва совхозлар бошланғич партия ташкилотларини мустаҳкамлашга қаратилган йўлни бундан буён ҳам давом эттириш, уларнинг ташкилий структурасини такомиллаштириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришидаги партия кучларининг тўғри жойлаштирилишини таъминлаш, омма орасидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишни яхшилаш топширилсин. КПСС Марказий Комитети июль пленумининг қарорида кўрсатиб ўтилганидек колхоз ва совхозларда деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ошириш, фан ва илғор тажриба муваффақиятларини жорий этиш, капитал маблағлардан, ер, сув, техника, ўғитдан ҳамда бошқа моддий ресурслар ва пул маблағларидан самарали фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва шу асосда ҳамма қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтиришни таъминлаш масалалари қишлоқ партия ташкилотларининг диққат марказида туриши лозим. Колхозчилар билан совхоз ишчиларининг меҳнат ва турмуш шароитлари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш, қишлоқдаги ҳаётнинг яхшиланишига эришиш зарур. Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасидаги янги вазифаларни ҳал этишда партия органлари маҳаллий Советларнинг, касаба союзларининг ва комсомол ташкилотларининг ролини, масъулиятини оширишлари керак.

13. Колхоз ва совхозлар иши билан чуқур шуғулланиш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил қилишда уларга кўпроқ малакали ёрдам бериб туриш, ердан, сув ресурсларидан, давлат ва колхоз маблағларидан фойдаланишдаги хўжасизликка ва исрофгарчиликка қарши, маҳаллийчиликка ва бировлар ҳисобига яшаш кайфиятига қарши кескин кураш олиб бориш, хўжалик ҳисобини кунт билан жорий этиш, колхоз ва совхозларнинг молия-хўжалик фаолиятини синчиклаб кузатиб туриш—Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советларининг ижроия комитетларига, Қишлоқ хўжалиги министрлигига, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, «Узсельхозтехника» бирлашмасига, «Главсредазирсовхозстрой»га, Тайёрлов министрлигига ва уларнинг жойлардаги органларига топширилсин.

Бу масалалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг, область ва район партия комитетларининг доимий контроли остида бўлиши керак. Пленум колхоз ва совхозларда Совет қонунларининг ижро этилишини қаттиқ кузатиб туришни, уларнинг молия-хўжалик фаолиятидаги камчиликларни активроқ аниқлашни, колхоз ва давлат маблағларининг растрата қилинишига ва ўғирланишига қарши курашни кучайтиришни республика халқ контроли комитетидан, прокуратурасидан, Ички ишлар министрлигидан талаб қилади.

14. Ўзбекистон ССР Саноат ва Қурилиш министрликларига ҳамда идораларига, шаҳар партия комитетларига, саноат корхоналари ва қурилишларнинг партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларига қишлоқ хўжалиги учун берилган топшириқларнинг ўз вақтида бажарилишини таъминлаш, қишлоққа машина ускуналар, ўғит, қурилиш материаллари ва бошқа материаллар етказиб беришни кўпайтиришнинг қўшимча резервлари ва манбаларини қидириб топиш, энг янги техникани қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида жорий этишга актив кўмаклашиш топширилсин.

15. Область, шаҳар, район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига коммунистлар билан меҳнаткашларга КПСС Марказий Комитети июль Пленуми материалларини, ўртоқ Л. И. Брежнев докладини тушунтириб бериш ва уларнинг бу ҳужжатларни чуқур ўрганишига доир ишни кенг авж олдириб юбориш топширилсин. Бу ишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленуми қарорларини пропаганда қилишни кучайтириш тўғрисида»ги қарорига амал қилинсин. Пленум материалларини тушунтириш ва пропаганда қилиш ишига раҳбар партия, совет, касаба союз ва хўжалик ходимларини, агитация-пропаганда кадрларини, матбуот, радио ва телевидение органларини жалб этиш зарур.

Пленум материалларини пропаганда қилиш ва ўрганишга доир бутун идеология иши ҳозирги юбилей йили планларини ва мажбуриятларини муваффақиятли равишда амалга оширишга ёрдам бериши керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми коммунистлар, комсомолларни, касаба союзларининг аъзоларини, колхозчиларни, совхозларнинг ишчиларини, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, республиканинг барча меҳнаткашларини давлат планларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажариш учун, беш йиллик топшириқларини муддатидан аввал бажариш учун, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдиришга чақиради.

МАТБУОТИМИЗНИНГ БОШ ВАЗИФАСИ

ПРАВДА

Кўп миллионли совет коммунистлари, бутун халқимиз КПССнинг келгуси йил март ойида бўладиган навбатдаги XXIV съездига ҳозирланмоқда. Съезд чақириш тўғрисидаги хабар ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет зиёлиларининг сафларида сиёсий активлик ва меҳнат ғайратини ғоят кучайтириб юборди. Омманинг ижодий активлигига бош бўлиб, ривожлантираётган партия омманинг куч ва ғайратини беш йиллик планни муваффақиятли бажаришга, Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга, коммунистик идеалларимизни изчиллик билан амалга оширишга йўлламоқда.

Мамлакатимиз матбуоти, телевидениеси ва радиосининг фаолиятидаги асосий йўналиш ҳозирги кунда мана шу билан белгиланмоқда. Ленин партиясининг жанговар ёрдамчиси бўлган матбуотимиз партия қўяётган тарихий вазифаларни ҳал этишда коллектив пропагандист, агитатор ва омманинг ташкилотчиси бўлишдан иборат ўз имкониятларидан тўла равишда фойдаланиши лозим.

В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги муносабати билан совет матбуоти, телевидениеси ва радиоси катта ғоявий-сиёсий, ижодий иш олиб борди. Улар марксизм-ленинизмнинг ҳаётбахш ғояларини, партия XXIII съездининг ва КПСС Марказий Комитети пленумларининг қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Ленин иши яшамоқда ва ғалаба қилмоқда» деган докладидаги қоидалар ва хулосаларни бундан буён ҳам пухта ўйлаб, чуқур ва таъсирчанлик билан пропаганда қилишлари лозим. Экономикамиз, фан ва маданиятимизнинг ютуқларини, тинчлик ва социализмнинг таянчи бўлган Совет Иттифоқининг муттасил ўсиб бораётган қудрати ва обрўйини, КПССнинг коммунистик қурилишдаги раҳбарлик ва етакчилик ролини, унинг халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг, бутун антиимпериалистик фронтнинг бирлигини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашини ҳар томонлама ёритиб туриш зарур. Матбуотимизда бу йўл навбатдаги сиёсий-хўжалик вазифаларни чуқур тушунтиришни меҳнаткашларнинг кучларини шу вазифаларни муваффақиятли бажариш учун, илмий-техника тараққиётини жадал суръатлар билан ривожлантиришни, халқ хўжалигининг барча тармоқларини оғишмай юксалтиришни, совет халқининг моддий ва маданий фаровонлигини ўстиришни таъминлаётган партия иқтисодий сиёсатини амалга ошириш учун курашга сафарбар этиш билан узвий боғлаб олиб боришдан иборат бўлмоғи керак.

Москва меҳнаткашлари КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун, беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун мусобақа байроғини баланд кўтардилар. Мусобақа ташаббусчиларининг мажбуриятлари меҳнат унумдорлигини анча ўстиришни, фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини ишлаб чиқаришга тезроқ жорий қилишни, энг қаттиқ иқтисодий тежаш ўтказилишини кўзда тутади. Москваликларнинг ватанпарварлик ташаббуси бутун мамлакатда, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларидаги меҳнаткашлар орасида қизғин қувватланмоқда. Газеталар, телевидение ва радио корхоналарда, қурилишларда, колхозлар, совхозларда олинган мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганлигини ҳар томонлама ва батафсил кўрсатиб туришлари, илғорларнинг муваффақиятларини умумлаштиришлари ва оммалаштиришлари, раҳбар кадрларни, барча меҳнаткашларни топширилган иш учун масъулият ва юксак интизом руҳида тарбиялашлари лозим.

Матбуотимиз социалистик мусобақани ёритишда қимматли тажриба тўплаган. Лекин фақат эски тажрибагагина таяна бериш билан иш битмайди. Иқтисодий ривожланишнинг ҳозирги босқичи шароитида мусобақа сифат жиҳатидан тағин ҳам юқори поғонага кўтарилмоқда. У партия билан халқнинг мамлакатдаги фан-техника тараққиётини бутун чоралар билан жадаллаштиришга, ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришга интилаётганлигини ифодалайди. Шу сабабли янгиликни ҳис қилиш, хўжалик фаолияти проблемаларига чин кўнгилдан ёндошиш, мусобақани кўрсатишда кечиктириб бўлмайдиган кундалик ишларни ва истиқболларимизни моҳирлик билан қўшиб олиб бориш масаласи ҳозирги кунда газета ва журналларнинг редакциялари, телевидение ва радио олдида шу қадар кескин қилиб қўйилмоқда.

Мусобақа қатнашчиларининг ғайратини йиллик планни муддатидан олдин туғаллашга, ҳосил ўрим-йиғимини намунали ўтказишга, давлатнинг план-заказини ҳар бир хўжаликнинг тўла ва ошириб бажаришига, янги қувватларни қуриш ва уларни ўзлаштиришни жадаллаштиришга, корхоналарни техникавий реконструкция қилишга сафарбар этишга кўмаклашиш айниқса муҳимдир.

Съездга тайёргарлик даврида партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловлар ўтказилади. Партия ташкилотларининг хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилиш ишида ва методларида, партия ички ҳаётини ривожлантиришда вужудга келган ва вужудга келаётган янгиликларининг ҳаммасига матбуот, телевидение ва радио алоҳида эътибор бериши, коммунистлар активлигини оширишга кўмаклашуви лозим.

Янгиликни ҳис қилиш, ижтимоий ривожланиш ҳодисалари ва фактларининг моҳиятини чуқур тушуниш матбуотимизга узвий равишда хос хусусиятлардир. КПСС Марказий Комитетининг 1969 йил Декабрь ва 1970 йил июль Пленумларидан кейин ҳамда КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, Бутуниттифоқ Касаба Союзлари Марказий Совети ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва иқтисодий тежашни кучайтириш тўғрисидаги хатидан кейин матбуот, телевидение ва радионинг фаолиятида самарали ижодий изланишлар кўпайди, у изланишлар журналистлар практикасида ишчанлик руҳини кучайтириб юборди, редакцияларнинг ишчи-деҳқон мухбирлари активлари билан алоқаларини кенгайтиришга ёрдам берди. Шу билан бирга турмушга юзаки ёндошаётган, иқтисодий ва маданий қурилишимизнинг ҳозирги босқичидаги талабларни етарли равишда ҳисобга олмаётган, идеология иши масалаларини тузук ёритмаётган матбуот органлари ҳали ҳам оз эмас.

Матбуотга, телевидениега ва радиога раҳбарликни кучайтириш — КПСС XXIV съездига тайёргарлик чоғида партия ташкилотларининг муҳим вазифаларидан бири. Аввало, иш планларини тузиб олишда, бу планларни партия комитетларида синчиклаб муҳокама қилишда редакцияларга ёрдамлашиш, матбуот чиқишларининг мазмунини янада яхшилаш ва таъсирчанлигини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш керак. Бизнинг матбуотимиз — жамоатчилик фикрининг минбари. Партия комитетлари матбуотнинг овозига диққат ва эътибор билан қулоқ солишлари, меҳнаткашларнинг матбуотда айтган таклифларини ўрганишлари ва умумлаштиришлари, шу таклифларга жавобан дарҳол амалий чоралар кўришлари лозим.

Партиянинг ленинча сиёсатини амалга ошириш учун, коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтиришдан иборат жуда катта программасини амалга ошириб, социалистик ижтимоий муносабатларни такомиллаштириш, янги кишини тарбиялаш учун курашда матбуот, радио ва телевидениенинг роли жуда катта. Матбуот ходимларининг вазифаси шуки, улар ўзларининг ғоявий-назарий савияларини тинмай оширишлари, маҳоратларини такомиллаштиришлари, редакцияларнинг газетхонлар оммаси ва активлар билан алоқаларини ривожлантиришлари, ҳар бир сон газетанинг, телевидение ва радио орқали берилаётган ҳар бир кўрсатиш ва эшиттиришларнинг самарадорлигини янада оширишлари лозим.

(27 июлдаги бош мақола).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ О. ҲАКИМОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ЎРМОН ХЎЖАЛИГИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўртоқ Ориф Ҳакимов Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1970 йил, 28 июль, Тошкент шаҳри.

ЧОРВОҚ ГЭСи қурилишида шижоат кўрсатиб меҳнат қилаётган «Гидроспецстрой» қурилиш трестининг серғайрат бинокорлари Навоий химия комбинати, Тошкент тракторсозлик заводи ва «Юлдуз» тикувчилик фирмаси ишчилари бошлаб берган ташаббусга қўшилиб, яхши кўрсаткични қўлга киритаётирлар. Суратда: (чапдан ўнгга) бетончилар бригадири А. Гиблер, монтажчи А. Безденежних, участка бошлиғи В. Костюченко ҳамда бетончи И. Гаев ўртоқлар.

И. Глауберзон фотоси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ · Сирдарё ГРЭСи қурилишида

ҚУВОНЧЛИ ХАБАРЛАР

Пландан ташқари

Йирик электр станция қурувчилари муваффақиятли ишлаяпти. Бу ерда пудрат ишлари ярим йиллик плани 129 процент қилиб адо этилди. ГРЭС қурилиш бошқармаси ўз кучи билан бажарган иш 135 процентга етди. Июнь ойи ГРЭС бинокорлари учун айниқса самарали бўлди. Пудрат ишлари плани 140.7 процент, ўз кучлари бажариладиган иш плани эса 148,3 процент бажарилди.

Владимир Словохотов, Гали Сафин, Тожибой Эшонқулов, Михаил Воронюк, Виктор Кеслер бошлиқ дурадгорлар, бетончилар, ғишт терувчилар бригадалари катта муваффақиятни қўлга киритдилар. Пардозловчи Виктор Шегалев, бетончи Расул Муҳиддинов, сувоқчи Нина Морозова, бетончи Абдукарим Тожибоевлар юбилей йили мусобақасида пешқадамлик қилишяпти.

98 оилага янги уй

Зарбдор қурилиш бинокорлари учун зарур шарт-шароит яратиб берилмоқда. Яқинда бу ерда битта 72 квартирали, 2 та 8 квартирали ва битта бир квартирали уй қуриб фойдаланишга топширилди. Кейинги икки ой ичида 98 оила янги уйларга кўчиб ўтди. Топширилган уйлар яшаш учун ҳамма қулайликларга эга. Газ, сув, Ильич чироклари билан таъминланган. Унга олиб борадиган йўллар, хиёбонлар асфальтланган.

Ширин посёлкаси тобора кенгайиб, гўзаллашмоқда.

Қурилишга марҳамат!

ГРЭС қурувчилари кўпаймоқда. Яқинда бу ерга бир группа ёш бинокорлар келди. Улар Оҳангарон шаҳри, Самарқанд, Нукус шаҳарларидаги ҳунар-техника билим юртларининг битирувчилари. Жами 250 киши.

Ёш бинокорлар илиқ кутиб олинди. Уларга яшаш ва ишлаш учун ҳамма шарт-шароит яратиб қўйилган эди.

Хуш келибсиз, зарбдор қурилишга!

Ҳордиққа йўлланма

Қурилиш бошқармасининг ишчилар комитети бинокорлар меҳнат отпускаларини мазмунли ва мароқли ўтказишлари учун ғамхўрлик қилмоқда. Кейинги икки-уч ойда Ватанимизнинг турли бурчакларида жойлашган санаторий ва дам олиш уйларига шу ташкилот қурувчиларидан 30 киши бориб келди.

Дам олишга йўлланма олганлар орасида сувоқчи Ҳамза Асанов, моторчи Вера Канишева, бульдозерчи Аркадий Павилев, участка бошлиғи Иосиф Миртин ва бошқалар бор. Улар Кавказдаги санаторийларда, Тожикистонда, Кисловодскда дам олишди.

Бинокорларнинг ўғил-қизлари ҳам ёз гаштини сурмоқдалар. Ҳозирча 200 дан зиёд пионер Иссиққўлдаги «Нептун», Бўстонлиқ районидаги «Космос», Ширин посёлкасидаги соғломлаштириш лагерларида дам олиб, янги ўқув йилига куч тўпламоқда.

Т. ЖАМОЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Н. И. ЧУМАНОВАГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЭКОНОМИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Иқтисодий фанлар соҳасида ҳамда малакали кадрлар тайёрлашда кўп йиллар, самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ССР Фанлар академияси экономика институтининг старший илмий ходими Нина Иосифовна Чумановага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1970 йил, 27 июль, Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. М. ПОПОВА, И. Д. ФРИЗЕН ВА Ш. ҲАКИМОВЛАРГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН БИНОКОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Қурилишда кўп йиллар, самарали ишлаганлиги ҳамда Чодақ кон саралаш комбинатини ишга туширишда фаол қатнашганлиги учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» фахрий унвони берилсин.

Попова Вера Михайловна — 14-трестга қарашли 8-кўчма механизациялашган колоннанинг сувоқчиси.

Фризен Иван Давидович — «Ферганасантехгазмонтаж» тресги Фарғона монтаж бошқармасининг прораби.

Ҳакимов Шокир — 14-трестга қарашли 8-кўчма механизациялашган колонна ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1970 йил, 27 июль, Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Чодак кон саралаш комбинатини қуришда ва уни ўз вақтида ишга туширишда актив қатнашганлиги учун қурилишда алоҳида ўрнак кўрсатган бир группа ходимлар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Молия органларида узоқ йиллар ишлаганлиги учун ҳамда туғилган кунига 60 йил тўлиши муносабати билан Самарқанд область молия бўлимининг мудири Саъди Аъзамович Зиёев Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, ўртоқ М. Исамуҳамедов пенсияга чиққанлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг раиси вазифасидан озод қилинди.

ҚАРДОШЛАРЧА САМИМИЙЛИК ВАЗИЯТИДА

Куба республикасининг революцион байрами — 26 июль миллий қўзғолони куни муносабати билан Кубанинг Совет Иттифоқидаги муваққат ишлар вакили Роберто Павон Тамайо 27 июлда қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари К. Ф. Ильяшенко, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Ефремов, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси А. И. Микоян, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг биринчи ўринбосари О. Б. Рахманин, СССР министрлари, Совет Иттифоқи маршаллари ва қўшин турлари маршаллари, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг генераллари ҳамда офицерлари, фан ва маданият арбоблари, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, СССР Ташқи ишлар министрлиги, бошқа министрликларнинг масъул ходимлари, жамоатчилик вакиллари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида Совет Иттифоқидаги чет эл дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари, совет ва чет эл мухбирлари бор эди.

Қабул маросимида Роберто Павон Тамайо нутқ сўзлади.

Бундан 17 йил муқаддам, деди у, ҳозирги Бош министр, Куба Коммунистик партиясининг биринчи секретари, майор Фидель Кастро бошчилигидаги довюрак революционерларнинг бир группаси империалистларга тарафдор бўлган золим қўғирчоқ режимини ағдариб ташлашга уриниб, мамлакатнинг аҳамияти жиҳатидан иккинчи ўринда турган қалъасига ҳужум қилди. Ўша вақтда сиёсий, иқтисодий ва социал ўзгаришларнинг чуқур ва кескин программаси революционерларни бу ҳужумга отлантирган эди.

Революционерларнинг ўша куни муваффақиятсизликка учраганлиги уларнинг руҳини туширмади ва улар кўп ойлар мобайнида турмада ётганлари ва бадарға қилинганларидан кейин 1956 йил декабрида революцион ҳаракатларни бошлаб юбордилар. 1958 йил декабрь ойида эса ғалаба қозониб, революцион ҳокимиятни ўрнатдилар.

Муваққат ишлар вакили яна қуйидагиларни айтди: тўла мустақиллик учун кураш йўлига ўтган Куба ўша вақтдан буён марксизм-ленинизмнинг енгилмас принципларига асосланиб, янги жамият барпо этишга киришди. Роберто Павон Тамайо халқдан кўп йиллар мобайнида зўр ғайрат билан фидокорона меҳнат қилишни талаб этган бу вазифани ҳал этиш жараёнида Куба социалистик мамлакатларнинг, аввало Совет Иттифоқининг бирдамлиги ҳамда қардошларча ёрдамини доим сезиб келмоқда, деб таъкидлади.

Муваққат ишлар вакили сўзининг охирида Куба республикасига дўстлик ва муҳаббат туйғуларини изҳор қилганликлари учун миннатдорчилик билдирди ва совет халқи раҳбарлари шарафига ҳамда Владимир Ильич Лениннинг улуғ Ватани шарафига қадаҳ кўтарди.

Шундан кейин А. П. Кириленко шу ерда ҳозир бўлган кишиларга қарата нутқ сўзлади. А. П. Кириленко КПСС Марказий Комитети, Совет Иттифоқи Олий Совети Президиуми, ҳукумати ва халқи номидан қардош Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетини, революцион ҳукуматни ва қардош Кубанинг барча меҳнаткашларини шонли революцион байрам — миллий қўзғолоннинг 17 йиллиги байрами билан чин кўнгилдан табриклади.

Биз, деди А. П. Кириленко, шу фурсатдан фойдаланиб, революцион кураш олиб бораётган ва янги жамият қураётган Куба халқи билан қизғин дўстлик ва бирдамлик туйғуларимизни изҳор қиламиз.

Куба революционерлари бундан 17 йил муқаддам халққа душман ва империализмга тарафдор бўлган Батиста режимининг таянчларидан бири — Монкада қалъаси деворлари олдида ўртоқ Фидель Кастро раҳбарлигида кўрсатган қаҳрамонона жасоратини совет кишилари асло эсдан чиқарганлари йўқ ва бу жасоратни ардоқлайдилар. Биз ана шу санани Куба халқи билан бирга нишонлар эканмиз, озодлик, демократия ва социализм учун курашган кубаликларни, уларнинг халқ бахт-саодати учун олиб борилган жанглардаги мардлиги ва саботматонатини чин кўнглимиздан иззат-ҳурмат қиламиз. Меҳнат аҳли 1953 йил 26 июлдаги буюк воқеа — революцион мардлик ва ташаббус намунаси, Куба революциясининг бошланишидан далолат берувчи воқеа эканлигини яхши билади.

Куба халқи ўша вақтдан буён катта йўлни босиб ўтди. 1959 йил революциясининг ғалабаси туб ижтимоий ўзгаришлар учун, меҳнаткашлар оммасининг ўз тарихини онгли суратда яратиши учун имконият вужудга келтирди. Ҳар бир совет кишиси Куба ишчилари, деҳқонлари, зиёлилари, солдатлари, коммунистларининг жанг майдонларида ва меҳнат майдонида, завод ва мактабларда, ижтимоий ҳаётда ва ўз ватанининг мудофаасини мустаҳкамлаш соҳасида қилган ишлари билан астойдил қувонмоқда.

Ўртоқ Фидель Кастро бошчилигидаги Куба Коммунистик партияси ва революцион ҳукумати мамлакатнинг бутун қиёфасини янгилаётган ана шу тарихий ўзгаришларда жуда катта хизмат қилди.

Совет кишилари Куба меҳнаткашларининг революцион, бунёдкорлик жасоратини самимий ҳурмат қиладилар, уларни муштарак курашимиздаги ўртоқ ва қардошлар деб биладилар. Азиз дўстлар, ҳар бир совет хонадонида, ҳар бир оилада кубаликларга нисбатан самимий меҳр-муҳаббатни, уларнинг ҳаёти ва ишларига ўртоқларча зўр қизиқиш билан қараётганлигини кўриб биласиз, деб айтсам муболаға бўлмайди.

Бутун Куба халқи ўз иқтисодий планларини бажариш учун бу йил мисли кўрилмаган зўр ғайрат билан меҳнат қилганлигини биламиз. Бу меҳнат салмоқли натижаларни берди. Бу йил Кубада мамлакатнинг бутун тарихида энг кўп 8,5 миллион тоннадан зиёд қанд-шакар тайёрланди.

Биз Кубада янги ҳаёт қурилишида қўлга киритилаётган муваффақиятлар ортиб боришига аминмиз. Азиз дўстлар, бизнинг бу ишончимиз мустаҳкам асосга таянади.

Партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС XXIII съездида айтган гапларини шу бугун эсга олиб ўтишни истар эдик: «Америкада социалистик революция қилган биринчи мамлакат бўлмиш Кубанинг қаҳрамон халқи ўз Коммунистик партияси раҳбарлигида мураккаб шароитда курашмоқда ва социализм қурмоқда.

Куба ёлғиз эмас, у, социалистик давлатлар қудратли ҳамдўстлигининг аъзоси. Бизнинг халқимиз Куба халқининг янги жамият қуриш учун олиб бораётган курашида бутун қалби билан унга ҳамдамдир. Совет Иттифоқи қардош Кубага ҳар томонлама мадад бериб келди ва бундан буён ҳам доим мадад бераверади».

Партиямизнинг ва бутун совет халқининг Кубага нисбатан бўлган ва ўртоқ Брежневнинг юқорида келтирилган сўзларида ўз ифодасини топган чинакам интернационалистик, қардошлик муносабати кун сайин ва хилма-хил формаларда намоён бўлмоқда.

Куба социалистик ҳамдўстлик аъзоси бўлиб, коммунистик ҳаракат ва бутун тараққийпарвар инсониятнинг бирдамлигига таянаётганлиги туфайли жаҳон майдонида мустаҳкам позицияларни эгаллаб турибди, унинг халқаро майдондаги обрўси тобора ўсмоқда. Куба душманларининг ҳеч қандай кирдикорлари Кубани социализм йўлидан четга чиқаролмайди.

Муштарак коммунистик идеаллар, инсониятнинг порлоқ истиқболи учун курашдаги муштарак мақсадлар Совет Иттифоқи билан Кубани бирлаштиради. Биз бир сафда туриб, тараққиёт душманларига қарши, АҚШ империализмига ва унинг агрессив сиёсатига қарши, халқлар озодлиги учун ва уларнинг социал прогресс йўлидан мустақил тараққий этишлари учун кураш олиб бормоқдамиз. Мамлакатларимизнинг ҳамкорлиги кенгайиб бормоқда, ҳамма соҳаларда ўзаро алоқаларимиз кучайиб бормоқда. Биз бугун ҳам бу ерда, Москвада кубалик дўстларимиз билан биргамиз, Гаванада ўтказилаётган байрам тантаналарида эса бизнинг Совет делегациямиз қатнашмоқда.

КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати мамлакатларимиз ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликнинг халқларимиз бахт-саодати йўлида, тинчлик ва социализм манфаатлари йўлида доим ривожланиб, мустаҳкамланиб бориши учун бундан буён ҳам куч-ғайратларини ва диққат-эътиборларини аямайдилар. Биз ана шу ленинча йўлга ҳамиша амал қилиб келмоқдамиз ва Кубадаги дўстларимиз ана шу ленинча йўлга зўр эътибор бераётганликларидан ҳаммамиз хурсандмиз.

А. П. Кириленко сўзининг охирида қадаҳ кўтариб, қуйидагиларни айтди:

Шонли Куба халқининг социалистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янгидан-янги муваффақиятларга эришуви учун, унинг зўр ғайрат билан қилаётган меҳнати учун, социализмнинг муштарак ишига қўшаётган ҳиссаси учун;

Кубанинг Коммунистик партияси ва революцион ҳукумати учун, уларнинг меҳнаткашлар оммасини коммунистик руҳда тарбиялаш, марксизм-ленинизм идеологияси, ватанпарварлик ва интернационализм асосида жипслаштириш йўлида фидокорона қилаётган ишлари учун;

Бузилмас Совет—Куба дўстлиги учун, халқларимиз, давлатларимизнинг сиёсат, экономика, маданият ва мудофаа соҳасида бундан буён ҳам ҳамкорлик қилишлари учун;

Жаҳон империализми ва реакциясига қарши курашда социализм мамлакатларининг, коммунистик ҳаракат ва барча тараққийпарвар кучларнинг бирлиги ҳамда жипслигини бундан буён ҳам кучайтириш учун;

Фидель Кастро, Освальдо Дортикос ўртоқларнинг соғлиғи учун, Кубадаги барча азиз дўстларимизнинг соғлиғи учун.

Роберто Павон Тамайо ва А. П. Кириленконинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор қарсаклар билан бўлиниб турди.

Қабул маросими қардошларча самимийлик вазиятида ўтди. (ТАСС).

МУТАХАССИС маслаҳат БЕРАДИ

ЧЕКАНКА

Республикамиз пахтакорларининг кўп йиллик тажрибаси кўрсатишича, ғўзани ўз вақтида чеканка қилиш энг муҳим агротехника тадбирларидан бири ҳисобланади. Ғўза чеканка қилингандан кейин унинг шона ва ҳосил тугунчаларининг тўкилиши камаяди, ғўза тупларида эрта пишиб етиладиган бўлиқ кўсаклар пайдо бўлади, кўсакларнинг салмоғи ортади, бинобарин, пахта ҳосилдорлиги кўпаяди. Чеканка ғўза тупларининг калтабўғин бўлиб ўсишига имкон беради, бу эса машина теримининг сифатини яхшилайди.

Буларнинг ҳаммаси қандай амалга оширилади?

Агротехника қоидаларининг ғўзага ижобий таъсир кўрсатиши шу билан белгиланадики, бу тадбир амалга оширилганида озуқа моддаларининг тақсимланиш характери ўзгаради, ҳосил мевалари ҳамда кўсаклар пайдо қилувчи ҳосил шохлари ана шу моддалар билан мўл-кўл таъминлаб турилади. Ғўза тупининг ёнбошидаги кўсакларнинг оғирлиги 0,4-0,7 граммга кўпайиб, бу кўсаклар 3-5 кун олдин етилиб-пишади.

Чеканка ўз вақтида ва техникавий томондан тўғри ўтказилган тақдирдагина яхши самара беради. Чеканкани ўтказиш муддатлари бир қанча факторларга боғлиқдир: Ғўзани чеканка қилиш пайтида ҳар бир зонанинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда ғўзаларнинг ривожланиши, пахтанинг нави, тупроқнинг унумдорлиги, пахта майдонларининг сув билан нечоғли таъминланганлиги ҳисобга олинади. Ғўза оммавий равишда гуллаган ва 14-16 та ҳосил шохига эга бўлган пайтда чеканка қилиш анча қулай даврдир. Календарь бўйича бу муддат 20 июлдан 5 августгача бўлган вақтга тўғри келади.

Ёш, ўсишдан қолаётган ғўза тупларини чеканка қилиш ғўзанинг ривожланишини секинлатиб, кўсакларнинг очилишини бироз кечиктиради. Ғўзани кечикиб чеканка қилиш (10 августдан кейин чеканка қилиш) етарли самара бермайди. Шунга кўра, ғўзани қисқа муддатларда чеканка қилиш ва бу ишни август ойининг биринчи ўн кунлигида тугаллаш зарур.

Бу йил кўпгина майдонларда ғўза сийрак бўлганлигини ва бир текис ўсиб-ривожланмаётганлигини ҳисобга олиб, чеканкани танлаб ўтказган маъқул. Даставвал 14-16 тадан ҳосил шохи бўлган, анча ўсиб ривожланган, нормал ривожланиб бораётган ғўза тупларини чеканка қилиш мақсадга мувофиқдир. Шундан кейин август ойининг бошларида бошқа ғўзаларни ҳам чеканка қилиш керак. Ингичка толали пахта етиштирувчи хўжаликларда ғўза тупларининг шохлаш даражаси ноль типда бўлса, ҳар тупда 20-22 ҳосил шохи пайдо бўлганида чеканка ўтказиш лозим, агар ғўза шохлари нормал типда бўлган тақдирда ҳар туп ғўзада 18-20 ҳосил шохи пайдо бўлганида чеканка қилинади.

Ғўзани чеканка қилиш техникаси жуда оддийдир. Бунда ғўза тупларининг бош пояси юқорисида ўсган ва ёнидаги бачки шохлари чилпиб ташланади. Бунда поянинг юқорисидан (2-3 сантиметр) биринчи ўсиб келаётган барггача чилпиб ташланади.

Бу тадбирни амалга оширишда ҳамма жойда чеканка қилувчи агрегатлардан фойдаланиш талаб этилади. Чунки, ғўза машинада чеканка қилинганида қўл меҳнати анча тежаб қолинади ва чеканкани қисқа муддатларда тамомлаш имконияти туғилади. ЧВХ-4 чеканка қилувчи агрегатлар Т-28Х3 ёки Т-28Х4 тракторларига осилиб культиватор ўғитлагичга тиркалади. Бунда чеканка культивация қилиш ва суғориш эгатлари олиш билан бир вақтда ўтказилади.

ЧВХ-4 агрегатининг асосий қирқувчи органлари — икки пичоқли айланма йўналтирилган қайчилардир. Бу ускуна ғўза туплари учун мослаштирилган бўлиб, трактор эгат оралаб бораётганида ғўза тупларини шундоққина ана шу қайчиларга тўғрилаб кетади. Агрегатларнинг ана шу қайчилари бачки шохларни чилпиб ташлайди.

ЧВХ-4 агрегатини тракторга осиш пайтида қўлланма кўрсатмаларга қатъий амал қилиш керак, яъни иш органларини шундай ўрнатиш лозимки, улар иш сифатининг бузилишига йўл қўймасин. Бошқача қилиб айтганда, чеканка сифатининг бузилишига мутлақо йўл қўйилмасин. Қирқувчи қайчилар шундай ўрнатилиши кераккки, токи улар ўткир томони билан бачки шохларни қирқиб кетсин. Ғўза тупларини қамраб олувчи мослама қатор ораларининг қоқ ўртасидан аниқ бориши лозим. Тупларни тўғриловчи икки мослама оралиғи 150 миллиметрга тенг бўлмоғи керак. Агрегат юрганда ғўза шохларининг, кўсакларнинг, гул ва бошқа ҳосил нишоналарининг тўкилишига ҳамда уларга зарар етказилишига йўл қўймаслик керак. Ана шунинг олдини олиш мақсадида агрегатларнинг тезлиги соатига 4-5 километрдан ошмасин.

Одатдагидек, бир майдонда ғўзалар бир хил ривожланмайди, шунга кўра ғўзани механизация воситасида чеканка қилишни бундай майдонларда икки марта ўтказиш керак. Биринчи чеканка ана шу майдондаги ғўзаларнинг 40-50 процентида 14 ва ундан кўпроқ ҳосил шохлари пайдо бўлганида, иккинчи чеканка эса — худди шу майдонда орадан 7-10 кун ўтганидан сўнг ўтказилади. Биринчи марта чеканка қилиш пайтида бачки шохлари қирқилмай қолган ғўзалар иккинчи марта агрегатда чеканка қилинганида ўша шохлар ҳам чилпиб кетилади. Иккинчи чеканка пайтида чеканка қилувчи агрегатнинг қайчилари биринчи чеканка вақтидагига қараганда 2-3 сантиметр юқорига ўрнатилади.

Ҳар иккала ҳолатда ҳам чеканка қилувчи агрегатнинг қайчилари ғўза тупи бош поясининг учидаги оч-кўк рангли икки бўғин тагидан кесиб кетиши керак. Ғўза шохини бундан ортиқча чилпиб кетиш ва пояларга зарар етказишга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Агар ғўзани икки марта чеканка қилиш имконияти бўлмаса, бу тадбирни бир марта амалга ошириш керак. Бундай тақдирда, ғўзалар бир текис ўсмаган бўлса, тракторчи чеканка қилувчи агрегат пичоғини ё баланд кўтариб, ёки бўлмаса пастга тушириб, чеканка қилишни ўзи бошқариб боради.

Ғўза биринчи марта машинада чеканка қилинаётган хўжаликларда бу тадбирни агрономлар ва тажрибали механизаторларнинг бевосита кузатуви остида амалга ошириш лозим. Чеканканинг ўз муддатида ва сифатли ўтказилиши ғўзанинг ривожланишини тезлаштириш ҳамда ҳар бир тупда кўпроқ тўқ ва бўлиқ кўсаклар ҳосил қилиш имконини берувчи зарур тадбирлардан бири ҳисобланади.

З. ТУРСУНХЎЖАЕВ,
М. БЕЛОУСОВ,
Қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари, СоюзНИХИ илмий ходимлари.
В. СЕРГИЕНКО,
А. ХОЖИЕВ,
техника фанлари кандидатлари,
Л. МАГАЙ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном.

Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг олтинчи бригадасида мўл ҳосил етиштирилмоқда. Бунда илғор механизатор Михаил Галиннинг алоҳида хизматлари бор. Галин ҳар куни 7-8 гектар майдондаги ғўзани сифатли культивация қилаётир. Суратда: ўртоқ М. Галин.

А. Тўраев фотоси.

ФОЛЬКЛОР ВА БАДИИЙ МАҲОРАТ

ТАҚРИЗ

Ўзбек халқининг оғзаки ижоди — бебаҳо ва безавол хазина фольклоршунослар томонидан зўр ғайрат билан ўрганилмоқда. Фольклорчи олимлар яратаётган тадқиқотларда халқ поэтик ижоди намуналарининг тарихий-этнографик асослари, сиёсий-ижтимоий, атеистик аҳамиятлари, эстетик принциплари атрофлича таҳлил қилиняпти. Лекин ҳозирга қадар ўзбек халқ достончилигида бадиий маҳорат масаласи етарлича ўрганилгани йўқ. Бу масалани ўрганиш ўзбек фольклоршунослиги учунгина эмас, балки, умуман ўзбек адабиётшунослиги учун ҳам муҳимдир. Максим Горький айтмоқчи «Сўз санъатининг бошланиши фольклордандир». Фольклор доимо ёзма адабиётга ўзининг самарали таъсирини кўрсатиб келди. Шунинг учун ҳам сўз маҳорати устида гап кетар экан, гапни шубҳасиз фольклордан бошламоқ, бадиҳа санъатининг олмос қирраларини ўрганмоқ зарур.

Филология фанлари кандидати Муҳаммаднодир Саидов «Ўзбек достончилигида бадиий маҳорат» номли монографик ишида бадиҳа санъатининг ана шу олмос қирралари ҳақида қимматли фикрлар баён қилади.

Китоб етти боб, кириш ва хулоса қисмларидан иборат. Тадқиқотчи олим фольклоршуносликда проблема ҳисобланган бир қатор масалаларни қамраб олиб, жуда бой фактик материаллар асосида текширади. Бу проблемалардан бири ўзбек халқ поэтик ижодидаги достон ва унинг жанр хусусиятларидир. Бу масала бир қатор илмий манбаларда, жумладан В. М. Жирмунский ва Ҳ. Т. Зарифовларнинг «Ўзбек халқ қаҳрамонлик эпоси» (Москва 1947 йил) китобида ёритилган. Аммо, М. Саидов бу китобдан фарқли ўлароқ достонларни сюжет, композиция ва образлар талқини нуқтаи назаридан текширади, бинобарин, уларни бадиий асар сифатида ўрганади. Дарҳақиқат, достонга бадиий асар сифатида ёндошмоқ дуруст: у куйланиши, ҳамда ўқилиши мумкин. Уста бадиҳагўйлар, жумладан Фозил Йўлдош ўғли, Эргаш Жуманбулбул ўғли, Муҳаммадқул Жоммурод ўғли Пўлкан, Ислом шоир Назар ўғли куйлаган достонларнинг жуда кўпчилиги бадиий текст сифатида ҳам ёзма адабиётдаги айрим асарларга тенглаша олади.

Лекин халқ поэтик ижоди намуналарининг бир муҳим хусусияти шундаки, улар кўплаб вариант ва версияларга эга бўладилар.

Маълум бир достонни бир неча достончи куйлаши мумкин ва ҳар бири ўз дунёқараши, эстетик принципига кўра айтади. Лекин ўзбек халқ достончилигидаги ҳар бир вариант кўп ҳолларда мустақил бадиий асар сифатида яшаши мумкин. Муаллиф аввал вариант ва версия тушунчаларини тўғри ва тўла таърифлаб, вариант ва версияларнинг мустақил бадиий асар сифатида яшаш сабабларини достонлар мисолида тушунтиради. Муштарак вариантларни жумладан, «Маликаи Айёр» — «Авазхон» — «Ой Малика Хўбон» (Фозил Йўлдош, Мелаш бахши, Зоҳир шоир) «Кунтуғмиш» — «Ҳолбека» (Эргаш Жуманбулбул, Бекмурод Жўрабой ўғли) каби достонларнинг бир-бирига қай жиҳатдан ўхшашлиги ва сюжет ҳамда композицион жиҳатдан кескин фарқланувчи томонларини кўрсатади. Бу фикрлардан сўнг муаллиф ўзбек достончилигида вариантликнинг объектив сабаби халқ оғзаки ижодининг асосий хусусияти бўлган коллективликдир, деган муҳим хулосага келади.

Ўзбек фольклоршунослигида яна бир муҳим проблема бу достончиликдаги туркумлик масаласидир. Туркумлик масаласи биргина ўзбек фольклоршунослигида эмас, балки адабиётшуносликда ҳам ҳал қилинмоғи керак бўлган объект бўлиб қолди. Бу масалага, хусусан адабиётшуносликда икки хил қараш мавжуд. Бири муайян бир туркумга кирган асарлар бир-бирини тўлдириб бормоғи ва узвий равишда бўлмоғи керак, деган фикр айтса, иккинчиси, муайян туркумдаги асарларнинг ҳар бири мустақил бадиий факт сифатида яшайвериши мумкин, деган мулоҳазани айтадилар. Ҳар ҳолда иккинчи фикрда жон бор. М. Саидов ўзбек достончилигидаги «Гўрўғли», «Алпомиш» туркумларига кирувчи достонларнинг ҳар бирини шу иккинчи фикр асосида текширади. «Гўрўғли» туркумига кирган 40 дан ортиқ достонларни Гўрўғли — Ғирот — Чамбил бирлаштириб турса-да, аммо ҳар бир достон ўзича мустақил яшайди. Муаллиф бу ўринда кўпроқ «Алпомиш» туркумига, хусусан «Алпомиш» достонининг ўзига мурожаат қилади. «Алпомиш» шу вақтга қадар фольклоршунослар, адабиётшунослар учун ҳали кенг очилмаган қўриқ бўлиб келди. Алпомиш ҳақида шу кунга қадар 300 га яқин илмий иш яратилган бўлса-да, ҳануз бу эпос баҳс майдони бўлиб келяпти. Шу жумладан «Алпомиш»нинг ўзбек версияси ҳам ҳамон фольклоршунослар диққат марказида турибди. «Алпомиш» ҳақидаги баҳс аввало унинг ғоявий йўналиши ҳақида. М. Саидов ўзбек халқининг бу улкан асари ҳақида кенг тўхталиб, унинг икки қисмдан иборатлиги, бу икки қисм бир-бирига узвий боғланганлиги ва бу икки қисм ғоявий мундарижаси марказий давлат бунёдга келаётганлигини таъкидлаши ҳақида тўхталди. Дарҳақиқат, асар бошдан оёқ кузатилса ва М. Саидовнинг ўзи айтмоқчи ҳар бир образ, ҳар бир деталга тўғри ёндошилса асар уруғчилик жамиятидан феодализмга ўтиш даврини тасвирлайди. Юзаки қараганда достон фақат Алпомишнинг муболағали қаҳрамонлигини, Алпомиш ва Барчин ўртасидаги эҳтиросли муҳаббатни тасвирлаётгандек кўринади, аммо асар ичига чуқурроқ кириб борилганда, достон ғояси марказий давлатчиликнинг бунёдга келиш жараёнини таъкидлаб турибди. Бинобарин, достоннинг уруғчиликдан феодализмга ўтиш даврини тасвирлаганини севимли шоиримиз Ҳамид Олимжон томонидан ҳам таъкидланган эди («Алпомиш» достонига ёзилган сўзбоши, Тошкент 1958 йил).

М. Саидов бадиҳагўйлар маҳоратининг сабаб ва моҳиятини биргина шу масалалар билангина эмас, балки, бадиҳагўйларнинг бадиий тили ва ифода воситалари, достонларда жуда кўп қўлланувчи қўшалоқлаштириш усули, бу таъбир жоиз бўлса, ўзбек халқининг оғзаки йўсинда яратган романларидаги конфликт ва драматизм масалаларини ҳам қамраб олган ҳолда изоҳлайди ва жуда қимматли хулосалар чиқаради.

Тадқиқотчи олимнинг мазкур асари бадиҳа санъатининг янги саҳифасини очди, бадиҳа санъатининг муҳим қирраларини кенг таҳлил қилди десак муболаға бўлмас.

М. АЛИЕВ,
филология фанлари кандидати.

ПАХТАКОРЛИКЛАР ИЗИДАН

МЕХАНИЗАТОР ДЎСТЛАР!

Пахтакор районининг механизаторлари ажойиб ташаббус билан майдонга чиқишди. Улар республикадаги барча механизаторларнинг мақсадларини ифода этишди. Уларнинг, республиканинг барча механизаторларини техниканинг бутун комплексини пахта теримига пухта шайлаб қўйиш ва ундан унумли фойдаланиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб юборишга чақирамиз, деган Мурожаати колхозимиз механизаторларини меҳнатда янги зафарларга руҳлантириб юборди.

Мен меҳнат қилаётган Муҳаммаджон Мирзаев бошлиқ бригада аъзолари бу йил катта марраларни кўзлашган. Улар КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб беришга отланиб, 77 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 29 центнер ўрнига 40 центнердан «оқ олтин» армуғон қилишга сўз беришди. Бригадамиз аъзоларининг ана шу улкан ишига мен ҳам ўз ҳиссамни қўшаётганим билан фахрланаман. Ғўзаларни бешинчи марта сифатли культивация қилаётирман. Ҳар кунига 7,5—8 гектар майдондаги ғўзаларнинг остини юмшатяпман. Ўз агрегатимни пахта теримига ҳам шайлаб қўяман.

Ғанижон МИРЗАЕВ.
Хўжаобод районидаги Димитров номли колхоз механизатори.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Ўзбекистон ССР областларида картошка, сабзавот ва мева тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1970 йил 27 июлга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — тайёрланган картошка (тонна ҳисобида); учинчи стун — планнинг бажарилиш проценти; тўртинчи стун — тайёрланган сабзавот (тонна ҳисобида); бешинчи стун — планнинг бажарилиш проценти; олтинчи стун — тайёрланган мева (тонна ҳисобида); еттинчи стун — планнинг бажарилиш проценти.

Тошкент	11048	33,1	46080	23,0	12089	71,1
Сирдарё	90	0,9	2040	11,3	1700	42,5
Фарғона	1917	22,3	23544	47,1	3491	87,5
Наманган	294	16,3	11221	35,1	1897	47,7
Андижон	512	102,4	17174	42,9	2936	75,9
Самарқанд	2417	21,9	14185	15,7	3676	47,1
Бухоро	—	—	5301	26.5	1215	121,5
Қашқадарё	361	36,1	2718	13.5	2066	51,6
Сурхондарё	1290	86,0	8847	58,5	1068	35,6
Хоразм	—	—	2630	23,8	347	115,7
ҚҚ АССР	53	3,2	583	5,3	432	21,1
Республика бўйича:	17982	30,0	134323	26,7	30917	66,1

ГЕНЕРАЛГА МАКТУБ

ҲИКОЯ

«Менга қаранг, генерал болам. Сизга айтадиган арзим бор. Кеча кичик неварамдан:

— Бўтам, генераллар қанақа бўлади? — деб сўровдим, яхшилаб тушунтириб берди.

Сиз энг катта командирмишсиз. Елкангизда неварамнинг иккита кафтига тенг келадиган ялтироқ погонингиз бормиш, унда ёнғоқдан каттароқ юлдуз бўлармиш. Илоҳим, мартабангиз юлдузи ўчмасин!

Мен бир қизил партизаннинг оиласи бўламан. Ўзим Тошкентда биринчи марта Ленинга ҳайкал қўйишаётганда паранжимни ташлаганман. Болаларимнинг етмишга кирдингиз деб, юртга ош берганидан бери ҳам икки қовун пишиғи ўтди. Хатни сизга ўз қўлим билан ёзяпман. Саводимни чиқариб олганимда шу аскар болангиз Анваргина энди қўлига алифбе ушлаганди. Олдимга олиб, расмлари кўп алифбесини очиб, бу ҳарф нима, мана буниси-чи деб сўраб-сўраб ўзим ҳам ўрганиб олдим. Аввалари ҳеч қўлим тегмасди. Нотинч замон, ўзингиздан қолар гап йўқ. Олтита бола. Болаларнинг отаси герман урушида йўқ бўлиб кетди. Ўшанда кенжа ўғлим саккиз ёшда эди. Мана энди бемалол газета ўқийман; бадхатроқ бўлса ҳам ўзим ёзаман. Болаларимнинг ҳаммаси ўқимишли, уйли-жойли бўлиб кетди.

Кампир тушмагур гапни узоқдан бошлабди-ку, деб уришманг. Кексачилик. Сал баҳона бўлса бўлди—ўтмиш ўлгур чарх ураверади. Бир неварам бор, оти Рустам, «Менинг опоқ бувим «тирик тарих» дейди. Олдимдан қимирламайди. Буваси тўғрисида, унинг босмачилар билан қир-пичоқ бўлганларини, ўзимнинг «Кўк қўйлаклар»га қатнашганларимни айтиб берсам, тонг отгунча эшитади. Тунов куни олдимга бир дунё болани йиғиб келибди. «Кекса большовой» деб таништирди мени уларга. Шунақа, командир бўтам, ўзим пиркага аъзо бўлмасам ҳам, тўғри яшаганим учун большовой, деди болам. Гап ўлсин, яна чувалиб кетди калавам.

Келинг, арзимни бир бошдан айта қолай. Арзим шуки, ўтган йили невараларимдан бири — Анвар қизил аскарга кетди. Уни танисангиз ажабмас. Фамилияси Бобохўжаев. Қора қош, ҳар елкаси бир майдон. Суратини кўрсангиз бўй-бастига ҳавасингиз келади. Қалин камаридан юқорироқда бир дунё орденми, билмадим, медалми тақилган. Укаси:

— Буви, акам яхши хизмат қилганлари учун аълочи гвардиячи бўлибдилар, мана қаранг, анча значок олибдилар, — дейди.

Аълочи бўлгандан кейин оладида. Мактабдаям аълочи эди, олтин медаль олувди.

Соддалик қурсин, шу ёшга кириб. Паркатдан нарини кўрмабман-а! Мана, замонасига шукур, уйимда, иссиққина ерда, юмшоққина курсида ўтириб оламни томоша қиламан. Бирдан кунда эрталаб радиода бериладиганга ўхшаган бонг уриб қолди. Мундай қарасам чўққи минора ёнбошида худди дош қозоннинг юзидек келадиган соат турган экан. Шу дам учта аскар бола ҳалиги минора тагидаги дарвозадан чунонам чиройли аскар юриш қилиб кела бошлади. Ҳалиги аскар болалар кўзимни очиб-юмгунимча мақбара олдидаги аскар болалар билан ўрин алмашиб олди. Вой, бўй-бастиларингга онанг қоқиндиқ! Биттаси худди Анварингизнинг ўзи-я. Ўғлимга:

— Сен яхшилаб қара, ё менинг кўзимга шунақа кўриняптими, анави аскар бола Анварингми?— десам, ўғлим кулиб юборди.

— Бе, онажон, Анвар бу ерда нима қилади? Неварангиз бошқа шаҳарда. Бу пост энг муътабар, унга унча-мунча аскарлар қўйилмайди, — деди.

Ўғлимнинг гапи менга жуда алам қилиб кетди. Нима, Анвар ҳам шундоқ жойда бир соатгина бўлсаям постда турса арзимабдими? А, айтинг, командир болам, арзимайдими?! Генерал экансиз, ҳаммасидан ўзингиз ҳам хабардорсиз. Толеимдан ўргилай, етти иқлимдаги кампирлар кўрмаган бахту-давлатни мен кўриб ўтирибман.

Анвар Ленин олдида соқчи бўлсин деб талаб қиламан Сиздан.

Ўғлимнинг гапи алам қилибми, ё кечқурун ўйлаб ўтирганим учунми, тушимда Анварнинг олдига борганмишман.

— Болам, сендан бир илтимосим бор. Масковга борганингда Ленин мақбараси олдида бир смен соқчилик қил. Ўтиниб сўрайман, жон болам! Ҳа, айтмоқчи, энг яхши қўйлагингни кийгин, ҳамма орденларингни тақгин, яхшилаб соқчилик қил, — дедим.

Неварам ҳам отасига ўхшаб кулиб юборди:

— Командиримиз рухсат бермайди-да, бувижон! — деди.

— Нега рухсат бермас экан. Ким командиринг? — деб сўрасам,

— Ҳў, бувижон у жуда катта генерал! — деди кулиб.

Мундай уйғонсам тушим экан. Генерал бўлсаям болам қаторидир, деб ўйлаб-ўйлаб сизга хат ёзишга қарор қилдим. Сиз буйруқ берсангиз — олам гулистон экан. Ҳечам армоним қолмасди. Жон генерал бўтам, шундай қилинг, бўйнингизга қоқай. Сизнинг дуойи жонингизни қилиб Анвар отли аскарингизнинг бувиси, Тошкент шаҳрининг Текстиль маҳалласида яшайдиган онангиз.

БУКАРИМА».

Раҳима ШОМАНСУРОВА.

АХБОРОТ

БИЗГА ЁЗАДИЛАР

САНЪАТ БЎСАҒАСИДА

Н. А. Островский номидаги Тошкент театр ва рассомчилик институтини санъат дорилфунуни ҳам дейишади. Бу даргоҳда маҳорат мактабини ўтаган ёшларнинг кўпчилиги Ўзбекистондагина амас, балки қардош республикалар театр шинавандалари-ю, санъаткорларини мамнун этишмоқда. Яқинда институтнинг драма ва киноактерлик бўлимини битирган 18 нафар йигит ва қиз катта санъатга — мустақил ҳаётга йўлланма олди. Ўз билимларини қадрдон ўқитувчилар, санъаткорлар олдида амалда намойиш этиш учун ёзувчи Асқад Мухторнинг «Туғилиш» романи асосида ишланган спектаклни саҳнага қўйишди.

Асарни саҳнага қўйишда дипломантларга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Н. И. Тимофеева, Ўзбекистон ССР халқ артисти Н. Алиевалар раҳбарлик қилишди. Қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш учун бел боғлаган комсомол-ёшлар ҳақида ҳикоя қилувчи спектаклда асосий ролларни Ленин стипендиати Дилором Иброҳимова, Тешабой Мўминов, Ғанижон Ҳолматовлар маҳорат билан ижро этдилар.

О. АЛИМЖОНОВ.

ҚУЛАЙ АППАРАТ

Бу аппаратнинг ташқи кўриниши оддий телефонлардан фарқ қилмайди. Фақат фойдаланилганда унга ўрнатилган махсус тугма босилса кифоя. Шундан кейин телефон трубкасини қулоққа тутиб туриш учун ҳожат қолмайди: аппаратнинг радио карнайидан ҳамроҳингизнинг овози хона бўйлаб таралади. Жавобингизни аппаратдаги кичик микрофон қабул қилиб туради. Марказий алоқа институтининг Ленинград филиалида ишланган бу телефон-аппарат диспетчерлар, цех раҳбарларига ва бошқа мутахассисларга жуда қўл келади. Бундай аппаратларни кўплаб ишлаб чиқариш кўзда тутиляпти.

Шунингдек, ленинградлик мутахассислар янги автомат-телефон ўйлаб топишди. Бунга одатдаги чақа ўрнига иккита бир тийинлик ташланса ҳам бўлаверади.

О. НОСОВ,
Ленинград.

ОБОД ҚИШЛОҚ

Охунбобоев номли колхоз маркази бир қарашда шаҳарни эслатади. Соя-салқин, равон кўчалар, кўркам бинолар серфайз. Сирдарё районидаги бу колхозда ўтган йили 150 томошабинга мўлжалланган ёзги кинотеатр, 200 ўринли мактаб ва 25 та уй-жой биноси қуриб фойдаланишга топширилганди. Бу йил колхозда ободонлаштириш учун ажратилган салкам 250 минг сўмлик маблағни ўзлаштириш юзасидан иш олиб бориляпти. Ҳозирнинг ўзидаёқ ўнлаб ҳовли тўйлари ўтказилди. 500 хонадон водопровод суви, 300 таси қулай ёнилғи — «зангори олов» билан таъминланди. Янги ферма ва маъмурий бинолар ҳам битиш олдида турибди.

О. ШОДМОНАЛИЕВ,
Т. ТЎҚЛИБОЕВ.

МАДАНИЯТ КОШОНАСИ

Кончилар шаҳри Оҳангаронда маданият уйи қуриладиган бўлди. Шаҳардаги «Восход» кинотеатри ёнида барпо этиладиган бўлажак маданият ўчоғи қандай бўлади? Лойиҳа бош инженери Учқун Юсупов шундай ҳикоя қилади:

Асосий бино комплексига 700 томошабинга мўлжалланган клуб, кенг экранли кино зал ҳамда турли ҳаваскорлик тўгараклари учун алоҳида хоналар киради. Лойиҳада спортчилар учун яхши шарт-шароитлар яратиб бериш кўзда тутилган. Маданият уйи қошида усти берк спорт зали бунёд этилади. Шу ернинг ўзида илиқ сув билан таъминланадиган бассейн бўлади. Унинг ёнида ёзги волейбол ва баскетбол майдончалари барпо қилинади. Замонавий қаҳвахона, рақс майдончалари ёшлар ва хизматчиларга маъқул бўлади деб ўйлаймиз.

Д. РАҲМОНОВ,
бинокор инженер.

* * *

Редакциямизга, шунингдек, бухоролик А. БОБОҚУЛОВ, қўрғонтепалик Т. ОТАБОЕВ, қашқадарёлик Й. МАЛЛАЕВ, тошкентлик Қ. МАЛИКОВ, Т. УСМОНОВ, Олтиариқ районидан Т. ТЕШАБОЕВ, оддий солдат И. БОБОЕВ, наманганлик Х. БОТИРОВ, А. МАМАНАЗИРОВ, К. СОТИВОЛДИЕВ, қўқонлик М. ЙЎЛДОШЕВ, нукуслик К. САРСЕНБОЕВлар ҳам хабарлар йўллашган.

Москвадан Самарқандга яна бир гуруҳ тикловчи рассомлар келишди. Улар Гўри Амир мақбарасини қайта тиклаш учун илгари келган ҳамкасбларига ёрдам беришади. Ҳозир рассом-қайта тикловчилар мақбаранинг олд томонидаги гумбазларини бўяшмоқда. Суратда: қайта тикловчи рассомлардан Валентина Романова (чапда) ва Кармен Селис ўртоқлар гумбазнинг ички қисмига ишлатиладиган деталларни тайёрлашмоқда.

А. Кузьменко фотоси, (ЎзТАГ).

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

КОРЕЯ ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК ОЙЛИГИ

АДОЛАТ ТАНТАНА ҚИЛАДИ

Бу воқеага 20 йил бўлди. 1950 йилнинг 25 июнь тонготарида Корея ярим оролини кесиб ўтувчи 38-параллель устида тўпларнинг машъум гумбирлаши эшитилди. Мусаффо тонг ўлкасини чексиз ёнгинларининг аччиқ тутуни қоплади.

38-параллелни найзалар билан илма-тешик қилиб, — деб ёзганди Пхеньянда чиқадиган «Нодон синмун» газетаси, — АҚШ империалистлари ва уларнинг сеуллик малайлари Шимолга. Амноккана соҳилларига интилишарди. Улар ёш Корея Халқ Демократик Республикасини бешигидаёқ бўгиб, ярим оролнинг ҳаммасини ўз қўлларига олишга, бу ерни Осиёнинг бошқа мамлакатларига қарши плацдармга айлантириш ниятида эдилар.

Ана шу игвогарликнинг доирасини қуйидаги фактлардан ҳам билса бўлади: Ўшанда Қўшма Штатлар Корея фронтига ўз армиясининг учдан бирини, ҳарбий ҳаво кучларининг бешдан бирини ва Тинч океан флотининг катта қисмини ташлаган эди. Сараланган ана шу қўшинларга «Америка тарихидаги энг яхши лашкарбошилар» — Макартур, Риджуэй, Уоркер, Ван Флит, Кларклар қўмондонлик қилардилар.

1950 йилги игвогарликнинг нима билан тугагани ҳаммага маълум. Корея Халқ Демократик Республикаси бу ҳужумга бардош бердигина эмас, босқинчиларни бутунлай улоқтириб ташлади. Халқнинг букилмас иродаси, республикада амалга оширилган демократик қайта қурилишларнинг мустаҳкам базаси. Совет Иттифоқи, бошқа социалистик мамлакатлар ва бутун прогрессив инсониятнинг қўллаб-қувватлаши ва беғараз ёрдами халқаро жандармнинг механизациялаштирилган дивизия ва эскадрилияларидан устун келди.

Мана, ўша Узоқ Шарқдаги хавфли уруш оловига чек қўйилиб, 1953 йилнинг 27 июлида ярашиш битимига имзо чекилганидан буён орадан 17 йил ўтиб кетди. Бироқ АҚШнинг ҳукмрон доиралари ўша мағлубиятдан тўғри хулоса чиқариб олишмади. Шунинг учун ҳам ярашиш тўғрисидаги битим мустаҳкам тинчликка олиб келмади. Демаркацион линия бўйлаб ҳали ҳамон граната ва снарядлар портлаши, автомат ва пулемётларнинг «сайраши» тез-тез эшитилиб турибди.

Ҳарбий-демаркацион линия корейс миллатини иккига — Шимолга ва Жанубга бўлиб ташлади. Фақат иккигина эмас, бир-бирига қарама-қарши бўлган икки дунёга ажратиб юборди. Корея Халқ Демократик Республикасида меҳнаткашлар ҳокимиятни ўз қўлларига олишиб, турмушни ўзларича қуришнинг барча имкониятларига эга бўлишди. Улар ўз мамлакатларини вайроналикдан қайта тикладилар, социализм қурилишида ажойиб муваффақиятларга эришдилар.

ҚХДРга халқ хўжалигини ривожлантиришда Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар катта ёрдам беришяпти. Биргина Совет Иттифоқининг ёрдами билан республикада 50 та муҳим саноат объекти қайта тикланди ва қурилди. Ҳозирги кунда кўпгина совет мутахассислари, шу жумладан Ўзбекистон вакиллари ҳам кореялик ишчилар ва инженерлар билан ёнма-ён туриб халқ Кореясининг қурилишларида меҳнат қилмоқдалар.

Америка босқинчиларининг ноғорасига ўйнаётган Жанубий Кореянинг қисмати бутунлай бошқача бўлди. У Вашингтоннинг қўғирчоғига айланиб қолди. Ҳукумат бошлиқлари учун океан ортидагиларнинг айтгани-айтган, деганидеган. Мамлакатда эса террор ва қонунсизлик, қашшоқлик ва ҳуқуқсизлик ҳукм сурмоқда. Жанубий Кореяни «гуллаб-яшнаётганини» қуйидаги фактлардан ҳам билса бўлади: мамлакатда ҳозир 1.5 миллион оиланинг бошпанаси йўқ.

Корейс халқи ҳақли равишда агар Америка аралашмаганда, миллий бирлашиш билан боғлиқ бўлган барча проблемаларни аллақачонлар мустақил ҳал қилган бўлардик деб ҳисобламоқда. Бу борада КХДР мамлакатнинг ҳар икки қисмини яқинлаштиришга қаратилган конструктив таклифлари жаҳон жамоатчилигига жуда яхши маълум.

Кореяга Америка агрессияси бошланганлигининг 20 йиллиги муносабати билан КХДР ҳукуматининг меморандумида мамлакатнинг тинч йўл билан бирлашишининг асосий ва зарур шарти Жанубий Кореядан Американинг барча қўшинларини олиб кетишдан иборат, деб таъкидланади. КХДР ҳукумати кескинликни юмшатиш мақсадида, мамлакатни бирлаштириш йўлидаги илк қадам сифатида, хусусан қуйидагиларни таклиф қилади: Америка қўшинлари олиб чиқиб кетилгандан сўнг Шимол билан Жануб ўртасида куч ишлатмаслик тўғрисида битим тузиш: армия сонини то 100 минг ва ундан камроққача қисқартириш: бутун мамлакатда демократик асосда эркин умумий сайлов йўли билан ягона марказий ҳукумат тузиш...

Корея Халқ Демократик Республикасининг мамлакатни демократик асосда, тинч йўл билан бирлаштириш мақсадини кўзлаётган адолатли позицияси Совет Иттифоқи, бошқа социалистик мамлакатлар ва барча тинчликсевар давлатлар халқлари томонидан кенг қўллаб-қувватланмоқда.

Шу кунларда бутун мамлакатимиз бўйлаб корейс халқининг ватанини қайта бирлаштириш учун кураши билан бирдамлик ойлиги ўтказиляпти. Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам корейс халқи билан қардошларча бирдамлигини ифодалайдилар ва уларнинг ҳақ иши тантана қилишига ишонадилар.

В. ЗЮГАНОВ.

НЬЮ-ЙОРК, 27 июль. (ТАСС). Қўшма Штатларда нифоқ кучайиб бормоқда, социал ларзалар ҳавфи кўпайиб бормоқда, деди сенатор У. Мондейл телевидение орқали сўзлаган нутқида. Мамлакатнинг жанубий штатлари бўйлаб қилган сафаридан яқиндагина қайтиб келган бу сенатор жанубдаги мактабларда сегрегацияни йўқотиш амалда қандай бораётганлигини гапириб берди.

КРИЗИС КУЧАЙМОҚДА

Негр болалари билан оқларнинг болаларини бирга ўқитишни талаб қилаётган суд қарорлари ҳамма жойда бузилмоқда, деди сенатор. «Сегрегация йўқотилган» деб расмий равишда ҳисоблаб келинаётган мактабларда оқ танлиларнинг болалари билан қора танлиларнинг болалари кўпинча турли-турли синфларда ўқитилмоқда, дарслар жадвали эса уларни бир-бири билан учраштирмайдиган қилиб тузилмоқда. Негр муаллимларини ҳар хил баҳоналар билан ишдан бўшатмоқдалар.

Мамлакатнинг иқтисодий аҳволи жуда кескин проблема бўлиб қолди, деди сенатор Мондейл. Америкада инфиляция давом этмоқда, ишсизлик кўпайиб бормоқда. Бу ҳол ташвиш туғдирмаслиги мумкин эмас. Айни вақтда, деди сенатор, ҳукумат ҳарбий мақсадларга, ракеталардан мудофаа системаси бўлган «Сейфград»ни кенгайтиришга қилинаётган харажатларни асло камайтирмоқчи эмас. Ҳозирги Америка мухтож бўлиб турган ички программаларни бажаришга маблағ етишмаётир, деди Мондейл.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

✦ УЛАН-БАТОР. Монголия Халқ Республикаси халқ хўжалигини ривожлантириш планининг бажарилиш якунлари тўғрисида бу ерда Марказий статистика бошқармасининг ахбороти эълон қилинди. Ахборотда айтиладики, Монголия чорвадорлари катта муваффақиятларга эришдилар. Улар йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 6,3 процент кўп ёш мол етиштирдилар. Саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 8,1 процент кўпайди.

✦ СОФИЯ. Бу йил Чилпан деган жойдаги газ конларидан икки миллиард куб метрдан кўпроқ газ қазиб олинади. Бу кон ҳозир Болгарияда энг катта газ кони ҳисобланади. 1963 йилда геологлар топгач бу кондан газ чиқариб олиш йилдан-йилга кўпаймоқда.

✦ ПРАГА. Прагадан 40 километр наридаги Дольни — Кралозици деган жойда бинокорлар уйларни бузиб олиб, кўчаларни тозаламоқдалар. Шу жой ва унга туташган район тез фурсатда сув остида қолади. Бу ерда 30 квадрат километр майдонга сунъий кўл яратилмоқда. Прагани ичимлик сув билан таъминлаш масаласи шу кўл ёрдамида узил-кесил ҳал этилади. Ҳозир тўғон қурилиб бўлди ва у Желивке дарёсининг йўлини тўсиб қўйди. Сувни Прагага юбортириш учун 50 километрли туннель қурилди. Дольни-Карловицининг 2.5 минг кишидан иборат аҳолиси Враждови — Лготице шаҳрига кўчиб ўтмоқда. Бу шаҳарда кўчиб келаётган аҳоли учун янги уй-жой райони қурилди. (ТАСС).

ЯНГИДАН ҚАД КЎТАРГАН ШАҲАР

БЕЛГРАД, 27 июль. (ТАСС). 1963 йилнинг 26 июлидаги зилзила натижасида Скопле шаҳри вайрон бўлган эди. Ўша вақтдан буён ўтган етти йил ичида 45 мингга яқин квартира, 60 мактаб ва бошқа кўп бинолар қурилди. Скопленинг ҳозирги қиёфаси бошдан кечирилган фожиани эсга туширмайди, деса бўлади. Вайрон бўлган биноларнинг ҳаммаси тикланди ёки янгидан қурилди. Шу давр ичида бир неча йирик корхона, шу жумладан металлургия комбинати, химия ва цемент заводлари барпо этилди ёки реконструкция қилинди. Шаҳар кенгайиб, ривожланиб бормоқда ва обод бўлмоқда. Шаҳардаги катта соатларгина доим соат 5-15 минутни — биринчи марта бўлган кучли ер силкиниши вақтини кўрсатиб туради.

Шаҳар скупшинасининг раиси Ставрид Люпчо ТАСС мухбирига қуйидагиларни айтди: Совет Иттифоқи зилзила оқибатларини тугатишда бизга жуда катта ёрдам берди. Совет сапёр қисмлари кўчаларни тозалашда ва вайрона остида қолган кишиларни қутқазишда қатнашдилар. Бутун бир райондаги уйлар уйсозлик комбинатида тайёрланган йиғма деталлардан қурилди. Бу комбинатни Совет Иттифоқи тухфа қилган эди. Скопле аҳолиси, деб таъкидлади Ставрид Люпчо, бу ёрдамни ҳеч қачон унутмайди.

В. И. ЛЕНИНГА БАҒИШЛАНГАН ЙИҒИЛИШ

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвай миллий университетида яқинда Ленин юбилейига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда сўзга чиққан ана шу ўқув юртининг ректори Оскар Маггиоло Лениннинг яхлит революцион назариясини яратишдаги юксак хизматларини қайд қилди, жаҳонда биринчи социалистик давлатни барпо этишда унинг ролини таъкидлади ва Россияни электрлаштиришнинг ленинча плани ҳақида гапириб берди.

Йиғилишни маданий алоқалар Уругвай—Совет институти ва университет коллективи биргаликда ташкил этди. Тантанали йиғилиш қатнашчилари Совет давлати асосчисининг ҳаёти ва фаолияти ҳақидаги нутқни зўр қизиқиш билан кутиб олдилар.

КАМБОДЖА. Америка агрессорлари ва уларнинг малайлари ўтган ерларда вайронага айланган уйлар, пайхон қилинган экинзорлар, тинч аҳолининг жасадларигина қолмоқда. Суратда: Самраонг қишлоғининг босқинчилар ҳужумидан сўнгги кўриниши.

ВИА—ТАСС фотоси.

ХАТАРЛИ ПЛАНЛАР

◆ НЬЮ-ЙОРК, 27 июль. (ТАСС). Сенат қуролли кучлар ишлари билан шуғулланувчи комиссиясининг раиси Стеннис телевидение орқали гапириб, Америка қўшинлари Камбоджага янги «операциялар қилишлари мумкин», деди. Уруш тарафдори бўлган бу сенатор уқтириб айтдики, «вьетнамлаштириш программасини амалга ошириш чоғида» АҚШ қўшинлари «Жанубий Вьетнамдаги Америка қўшинларининг хавфсизлигини таъминламоқ» учун Камбоджа территориясига яна бостириб кириши мумкин.

Шу билан бирга Стеннис ракетадан мудофаа системаси «Сейфгард»ни кенгайтириш ва Яқин Шарқда «кучлар мувозанатини» сақлаб қолиш керак, деди. АҚШ «кучлар мувозанатини сақлаб қолиш» деган мана шундай шум баҳона билан Исроил агрессорларини араб давлатларига босқинчилик билан хужум қилишни давом эттириш учун қуроллантирмоқда.

◆ ВАШИНГТОН, 27 июль. (ТАСС). «Вьетнамда тинчлик бўлишига тарафдор савдо-саноат аҳллари» деган ташкилот Ҳинди-Хитойда урушни янада кенгайтириш хавфи борлигини айтмоқда. Бу ташкилотнинг матбуот учун берган баёнотида дейиладики, Сайгоннинг қўғирчоқ қўшинлари Америка авиацияси ва артиллериясининг ёрдамига таяниб, Лаос территориясига бостириб киришга ҳозирланаётганлигини кўрсатувчи белгиларнинг ҳаммаси кўриниб турибди.

АҚШнинг Марказий Разведка Бошқармаси, дейилади шу ташкилотнинг баёнотида, мана шундай бостириб киришни тайёрлашда актив роль ўйнамоқда.

*

ҲИНДИСТОНДА СУВ ТОШҚИНИ

ДЕҲЛИ, 27 июль. (ТАСС). Брахмапутра дарёсининг суви тошганлиги натижасида Ҳиндистондаги Ассом штатида рўй берган тошқин натижасида 10 мингга яқин иморат бузилган. Салкам 250 минг киши бошпанасиз қолган. Табиий офат етказган зарар бир неча ўн миллион рупийга боради.

АФРИКА САНЪАТИ

«МОНОГАМБЕ» КУРАШГА ЙЎЛЛАЙДИ

Моногамбе! Бир вақтлар жафокаш Анголада бу сўз мудҳиш воқеалардан, бахтсизликлардан дарак берарди. Бу сўз одамлар, эҳтиёт бўлинг, «оқ ўлим» келяпти, деган қўрқинчли маънони англатар эди. Бу сўзни эшитиш биланоқ, шўрлик африкаликлар апил-тапил, жон ҳолатда қоронғи, тиканли чакалакзорларга яширинишарди. Улар жонли товарларни — одамларни ов қилувчи одам нусхасидаги қашқирлардан — португалияликлардан қочишарди. Мустамлакачилар эса қочиб улгуролмаганларни ушлаб дунёнинг турли томонларига қул қилиб сотишарди...

Эндиликда у замонлар ўтиб кетди. Ўша пайтларда қўрқинч ва фалокатдан хабар берувчи бу сўз бошқача маъно касб этди. Миллий озодлик уруши алангаси билан қуршаб олинган бугунги Анголада Моногамбе сўзи одамларнинг юрагига қўрқинч солмай, балки уларни курашга, озодликка, жасоратга даъват этмоқда. Бу сўз Ангола ватанпарварларининг паролига айланган.

Курашаётган Анголада яратилган биринчи фильмнинг номи ҳам «Моногамбе» деб аталди. Бу фильм Луандина Виейранинг машҳур «Матеуснинг костюми» новелласи асосида яратилди. Ангoланинг бу прогрессив ёзувчиси мамлакатда ва унинг ташқарисида ҳам машҳурдир. Виейра ҳозирги кунда 15 йиллик каторга муддатини ўтамоқда. Португалия мустамлакачилари ўз ғояси ва интилишида содиқ қолган ва озодлик учун курашдан воз кечмаган ёзувчини шу жазога маҳкум қилишган. Бироқ, эркин талант эгаси бўлган Виейра томонидан яратилган асарлар борган сари кишилар қалбига чуқур кириб бормоқда. Виейра ана шу новелласи учун Португалия ёзувчилар союзининг мукофотини олишга сазовор бўлди. Ана шундан сўнг ҳукумат ҳамма ёзувчилар ташкилотларини тарқатиб юбориш тўғрисида буйруқ чиқарди.

«Моногамбе» фильми Сара Мальдорор томонидан ишланган. Бу ёш аёл Москвадаги Бутуниттифоқ Давлат кинематография институтида машҳур режиссер Марк Донской раҳбарлигида таҳсил олди. Фильм ёш постановкачининг дастлабки мустақил ижодий асари ҳисобланади. Шунга қарамай, бу фильм томошабинларнинг ҳамда танқидчиларнинг ижобий баҳосига сазовор бўлди, постановкачининг дастлабки ижодий муваффақияти деб баҳо берилди.

Фильм мустамлакачи жаллодлар томонидан ушлаб олинган ва турмага ташланган Ангола ватанпарварининг оғир, машаққатли тақдири тўғрисида ҳикоя қилади. Бунда португалиялик мустамлакачиларнинг ҳеч қандай айби бўлмаган оддий кишиларни мазах қилишлари, кўз кўрмаган-қулоқ эшитмаган азоб-уқубатларга солишлари очиқ-ойдин, яққол кўрсатиб берилган. Фильм кишиларни курашга чақиради, душманга нисбатан шафқатсиз бўлишга чорлайди.

Картинада фақат биргина профессионал актёр иштирок этган, бошқа иштирокчилар эса оддий кишилардан танланган. Бироқ бу картина лентаридаги тасвирларнинг юксаклигини сира ҳам бўшаштирмаган, балки уни тағин ҳам табиийроқ бўлишига катта ёрдам берган. Ундаги манзаралар шунчалик табиий чиққанки, томошабин гўё воқеанинг худди ичида юргандек сезади ўзини. «Моногамбе» фильмида тасвирланган воқеаларда иштирок этган кишилар, мустамлакачилар томонидан қулланган барча зулм ва қийноқларни ўз бошларидан кечиришган, аёвсиз хўрланган одамлардир.

— Бу фильм, — деб ёзади «Африка хотин-қизлари» журнали, — ҳозирги замон Африка кинематографиясининг энг яхши асарлари қаторидан жой олишига ҳеч шубҳа йўқ.

Мен Сара Мальдорор билан бўлган суҳбатда унинг яқин вақтлардаги ижодий ишлари тўғрисида гапириб беришини сўрадим. «Мен ҳозир Гвинея-Бисауга боряпман. Мен у ерда ўз Ватани озодлиги йўлидаги курашда халок бўлган оддий деҳқон аёлининг қаҳрамонона жасорати тўғрисида ҳикоя қилувчи фильм устида иш олиб бораман», — деди у.

В. КАТИН,
АПН мухбири.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 13.00 — Программа, 13.05 — Янгиликлар, 13.15 — Катталар учун эртак, 14.10 — «Сенга ёшлик!», 14.45 — Ўзбекистон ССР бадиий ҳаваскорлар коллективларининг концерти. 15.15 — Янгиликлар, ТОШКЕНТ. 18.25 — Программа, 18.30 — Янгиликлар. Ўзбек тилида: 18.40 — «Қувноқ пионер ёзи». 19.10 — Ғижжак таронаалари. 19.40 — Янгиликлар. МОСКВА. 19.55 — Программа. 20.00 — Янгиликлар. 20.10 — Телеспектакль. 21.00 — Янгиликлар. 21.05 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 21.30 — Ишчи синфи ҳақида ҳикоялар. 22.00 — Халқ қўшиқлари. 22.35 — «Гаровга тикилган ҳаёт» (13-серия). 23.30 — «ВАҚТ». 24.00 — Концерт. 00.10 — Фильм спектакль.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 18.25 — Программа. Рус тилида: 18.30 — Эстрада концерти. 19.05 — Илмий-оммабоп фильм. 19.20 — Спорт эшиттириши. Ўзбек тилида: 20.00 — Ҳужжатли фильм. 21.10 — Халқ талантлари концерти. 21.50 — Бадиий фильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 20.00 — «Иван Грозний» (бадиий фильмнинг 1-серияси). 21.50 — Фильм-концерт. 22.10 — Телеспектакль.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қизлар фитнаси — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА». «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Оқ бўрилар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Сайха (2 серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ярим ва 3 да).

Гул ва тош — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади).

Оқ бўрилар — «ФЕСТИВАЛЬ».
Қизлар фитнаси — «ХИВА».
Севги ёши — «РАКЕТА».

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими бўйича Давлат комитети

«МИНМОНТАЖСПЕЦСТРОЙ» БАЗАСИДАГИ ТОШКЕНТ 83-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1970—1971 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ: 1 ЙИЛЛИК ЎҚИШДА — токарлар, электр-газ пайвандчилар, электр пайвандчилар; 2 ЙИЛЛИК ЎҚИШДА — токарлар, ускуналар хизмати ва ремонти бўйича электр слесарлар, электр пайвандчилар, слесар-вентиляциячилар, электр-газ пайвандчилар, слесар-сантехниклар тайёрлайди.

14-17 ёшдаги 6-10 синф ҳажмида маълумотли йигитлар қабул қилинади.

Ўрта маълумотлилар 1 йиллик ўқишни битириб билим юртини тугатганликлари ҳақида аттестат оладилар, ўқиш даври узлуксиз иш стажига киритилади.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқувчилар уч маҳал иссиқ овқат, кийим-кечак ва ётоқхона ҳамда ишлаб чиқариш практикаси даврида 33% иш ҳақи билан таъминланадилар.

Ўрта маълумотлилар билим юртини тугатганларидан сўнг олий ўқув юртларининг кечки ва сиртқи бўлимларига конкурссиз қабул қилинадилар.

Машғулотлар — 1 сентябрдан бошланади.

Кирувчилар: директор номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, паспорт ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома (асли), турар жойидан справка, 6 дона фотосурат (3Х4), мактабдан характеристика топширадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ҳамза район, Жарқўрғон кўчаси (7, 12, 15, 26-автобусларнинг «Поликлиника» бекати).

А. Н. ОСТРОВСКИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ТЕАТР-РАССОМЧИЛИК ИНСТИТУТИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар): живопись, монументаль — декорацион ёзувлар, музика фанлари, вокал;

доцентлар ёки катта ўқитувчилар: сиёсий иқтисод, театршунослик (ғарб ва шарқ халқлари театри бўйича), жисмоний тарбия, якка ашулачилик, дирижёрлик, живопись, меъморчилик (монументаль ҳайкалтарошлик, живопись ва бадиий кулолчилик ихтисослари бўйича), литография, китоб графикаси, марксча-ленинча этика асослари, интерьерларни лойиҳалаш.

ўқитувчилар: актёр маҳорати, жисмоний тарбия, якка ашулачилик, умумий фортепьяно, саҳна нутқи (қозоқ тилида), китоб графикаси, живопись, саноат графикаси (бадиий лойиҳалаш).

конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ярим ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Г. Лопатин кўчаси, 77 уй, кадрлар бўлими.

СССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИ ТОШКЕНТ ВРАЧЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИ мутахассисликлар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари (медицина фанлари докторлари, профессорлар) — I рентгенология кафедраси, эндокринология, ўпка сил касаллиги, травмотология ва ортопедия, анестезиология, педиатрия, ЛОР касалликлари, стомотология, физиотерапия;

кафедра мудирлари (медицина фанлари докторлари, доцентлар) — II хирургия кафедраси, марксизм-ленинизм;

кафедра доцентлари (медицина фанлари кандидатлари, доцентлар) — I хирургия, II акушёрлик-гинекология кафедраси, урология, хирургик-стомотология, асаб касалликлари, педиатрия, болаларнинг юқумли касалликлари;

соғлиқни сақлашни ташкил қилиш ва социаль гигиена кафедралари катта ўқитувчилари.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар: Тошкент-7, Генерал Петров кўчаси, 51-уйга юборилсин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ МИНИСТРЛИГИ

1970—1971 ўқув йили учун ўрта махсус ўқув юртларига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қўқон автомобиль йўллари техникуми

(Қўқон шаҳар, Горький кўчаси, 145-уй).

кундузги ўқишга: автомобиль ремонти ва техник хизмат кўрсатиш, автомобиль транспорти эксплуатацияси, автомобиль йўллари эксплуатацияси ва қурилиши, йўл машиналари ва ускуналари, автотранспорт хўжалигида планлаштириш ва иқтисод;

кечки ва сиртқи ўқишга: автомобиль ремонти ва техник хизмат кўрсатиш, автомобиль транспорти эксплуатацияси, автомобиль йўллари эксплуатацияси ва қурилиши.

Нукус автомобиль йўллари техникуми

(ҚҚАССР, Нукус шаҳар, Берег-Қизкетган кўчаси).

кундузги, кечки ва сиртқи ўқишга: автомобиль ремонти ва техник хизмат кўрсатиш, автомобиль транспорти эксплуатацияси, автомобиль йўллари эксплуатацияси ва қурилиши, йўл машиналари ва ускуналари.

Бухоро автомобиль йўллари техникуми

(Бухоро шаҳар, Абай кўчаси, 8-уй).

кундузги, кечки ва сиртқи ўқишга: автомобиль ремонти ва техник хизмат кўрсатиш, автомобиль транспорти эксплуатацияси, автомобиль йўллари эксплуатацияси ва қурилиши.

Аризалар — 1 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан бошланади.

Ўрта маълумотлилар: рус тили ёки она тилидан (иншо), ва математика (оғзаки); **тўлиқсиз ўрта маълумотлилар:** рус тили ёки она тили (диктант) дан ва математика (оғзаки)дан имтиҳон топширадилар.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллективи чорвачилик Бош бошқармасининг бошлиғи В. В. Бритовга онаси

Наталья Фёдоровна БРИТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331218 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256 330257 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши —38—42, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.

№ Г. — 176. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р—02644.